

Handboek NVT

Leeswijzer Taalleesland
Nederlands voor het basisonderwijs
op Aruba (klas 3-klas 6)

Leerjaar 5

Thema 1

Naar het pretpark

Colofon

Lidwina Solognier-Lamper (projectleider)

Roelien Hofman

Mirella Wijngaarden

Judith Schnieders

Laura Tonk

Marion Lopez

Wiljan Megens

Met dank aan:

Colegio Conrado Coronel, Colegio San Hose, Frans Teunissen, Aurita Arends, Magriet Pourier, Merle Sint Jago, Alexandra Tromp

Uitgegeven door afdeling Curriculum, Directie Onderwijs Aruba

Opdrachtgever: Proyecto Scol Multilingual (PSML)

Handboek NVT**Naar het pretpark**

Dit Handboek van thema 1 'Naar het pretpark' is onderdeel van het 'Handboek NVT', een aanpassing van de methode Taalleesland voor het vak Nederlands in het Arubaanse onderwijs klas 3-6.

In het Handboek NVT, leerjaar 5, komen alle leerlijnen van Taalleesland aan bod: woordenschat, luisteren en spreken, leesbegrip, stellen, taalbeschouwing en spelling. Daarnaast wordt er in de lessen tijd ingeruimd voor lezen.

De aanpassing betreft onder andere het aantal lessen in verband met de beschikbare lestijd voor het Nederlands in de Scol Multilingual. Bij deze aanpassing is rekening gehouden met het feit dat de leerlingen in de moedertaalmethode 'Festival di Idioma' de taalvaardigheden zullen leren waarop het onderwijs in het Nederlands aansluit.

Andere aanpassingen zijn er met betrekking tot de context: aanpassing aan de Arubaanse context of een verduidelijking van de context met behulp van beelden.

Ook komen taalverschillen Papiamentu – Nederlands aan bod in de desbetreffende lesuitwerkingen, bijvoorbeeld bij verschil in woord- of zinsbouw.

Veel taalplezier!

De projectgroep.

Inhoud Handboek thema 1

Colofon	2
Inhoudsopgave	5
Thema-inleiding	7
Overzicht lesdoelen	8
Lessen	11 - 84

Bijlagen

- Toetsbladen thema 1
- Controle toets thema 1
- Alfabetische woordenlijst thema 1
- Spellinghulp

Thema-inleiding**Naar het pretpark**

De titel van dit thema is 'Naar het pretpark'. Een pretpark is een park waar je pret kunt maken of iets kunt leren. In Nederland zijn heel veel pretparken zoals sprookjesparken (bijvoorbeeld De Efteling), parken met enorme achtbanen zoals Six Flags, dolfinariums of ponyparken. Hier op Aruba hebben wij niet zulke pretparken. Onze parken zijn veel kleiner, zoals Parke Curason, Parke Arawa, Neptali Park of Philips Animal Garden. Maar in de Verenigde Staten zijn de parken juist heel erg groot, zoals Disney World of Universal Studios. Misschien zijn er ook leerlingen in uw groep die één van de buitenlandse pretparken bezocht hebben.

Kortom, een zeer aansprekend onderwerp waarbij ervaringen van de vakantie of het weekend aan bod kunnen komen. Het zal dan ook geen probleem geven om de leerlingen enthousiast te laten vertellen.

U richt de thematafel in met affiches, folders, stickers, toegangskaartjes, foto's, souvenirs, enzovoort.

Ieder thema bestaat uit 20 lessen. De lessen 1-4, 6-9, 11-14 zijn taallessen, waarin het lezen van teksten is geïntegreerd; de lessen 5, 10 en 15 zijn spellingslessen; lessen 16/17 zijn toetslessen; lessen 18/19 zijn herhalings-/verdiepingslessen; in les 20 wordt het thema afgesloten.

De leerlingen beheersen aan het eind van thema 1 de volgende taalvaardigheden:

Woordenschat

- het passief en actief kennen van de doelwoorden van thema 1;
- het herkennen van betekenisrelaties tussen de doelwoorden van thema 1.

Taalbeschouwing

- zinnen in de onvoltooid tegenwoordige tijd in de onvoltooid verleden tijd schrijven en omgekeerd.

Leesbegrip

- de taaldenkrelatie middel-doel hanteren.

Spelling

- het oefenen van het auditief geheugen en het schrijven van een aantal zinnen en woorden uit al bekende spellingscategorieën.

Didactische tips

Aan het eind van een les staan soms didactische tips. Hierin worden meestal voor leerlingen onbekende woorden aangegeven.

Om deze woorden duidelijk te maken, kunt u te werk gaan volgens de methode die de woordenschatlessen gebruiken.

Een andere tip is om andere woordleerstrategieën te gebruiken:

- langere woorden splitsen in woorden die wel bekend zijn;
- gelijkenis zoeken in woorden in andere talen (Papiamento, Engels, Spaans);
- een vertaling naar het woord in het Papiamento.

Didactische tips kunnen ook tips geven met betrekking tot het bereiken van andere doelen in de lessen.

Overzicht lesdoelen		
Week 1		
Les 1	Luisteren en spreken	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het voeren van een inleidend gesprek over het thema 'Naar het pretpark'. - De leerlingen oefenen het luisteren naar en reageren op uitspraken over pretparken.
	Woordenschat	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de achtbaan, het reuzenrad, de wildwaterbaan, de klimtoren</i>.
Les 2	Woordenschat	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>het lastdier, het trekdier, het rijdier, de vracht, wild en tam</i>.
	Leesbegrip	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het vaststellen van het onderwerp, de deelonderwerpen en de hoofdgedachte van een zakelijke tekst. - De leerlingen oefenen het aangeven waar verwijswaarden (persoonlijke voornaamwoorden, aanwijzende voornaamwoorden, bezittelijke voornaamwoorden en bijwoorden) betrekking op hebben.
Les 3	Taalbeschouwing	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het meervoud op te schrijven van zelfstandige naamwoorden met de uitgang <i>-en, -s</i> of <i>-eren</i>. - De leerlingen oefenen het kennen en toepassen van de termen enkelvoud en meervoud. - De leerlingen oefenen het herkennen van vormen van tegenwoordige en verleden tijd van werkwoorden en er de 'woordenboekvorm'/'het hele werkwoord' bij te zoeken.
Les 4	Woordenschat	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>verdwalen, de doolhof</i> en <i>de doodlopende weg</i>.
	Stellen	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het schrijven van een verhaal vanuit de Leeswijzervragen: <i>wie, wat, wanneer</i> en <i>waar</i>.
Les 5	Spelling	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met <i>ei</i> of <i>ij</i>. - De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met <i>aai, ooi</i> of <i>oei</i>.
Week 2		
Les 6	Woordenschat	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>lachen, glimlachen, grijnzen, grinniken, giechelen, lachen-gieren-brullen</i>.
	Leesbegrip	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het onderwerp, de deelonderwerpen en de hoofdgedachte van een zakelijke tekst vast te stellen. - De leerlingen oefenen het aangeven waar verwijswaarden (persoonlijke voornaamwoorden en bezittelijke voornaamwoorden) betrekking op hebben. - De leerlingen oefenen het toepassen van de Leeswijzer op een weettekst.
Les 7	Taalbeschouwing	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen in te zien dat een enkelvoudig zelfstandig naamwoord als onderwerp van een zin een enkelvoudig gezegde krijgt en een meervoudig zelfstandig naamwoord een meervoudig gezegde. - De leerlingen oefenen het vervangen van een zelfstandig naamwoord of eigennaam als onderwerp van een zin door een persoonlijk voornaamwoord. - De leerlingen oefenen het leren kennen van de term persoonlijk voornaamwoord.
Les 8	Woordenschat	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de advertentie, de reclame, de folder, het tarief, de informatie, de toeristische informatie</i> en <i>de trekpleister</i>.
	Stellen	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het schrijven van een advertentie.
Les 9	Leesbegrip	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen om een gegeven woord met behulp van trefwoorden (of trefletters) op te zoeken in een woordenboek. - De leerlingen oefenen het weten dat bij vervoegingen (van werkwoorden) en verbuigingen (van naamwoorden) de onverbogen vorm moet worden opgezocht in het woordenboek. - De leerlingen oefenen de betekenis(sen) van een woord opzoeken in een woordenboek.
Les 10	Spelling	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met <i>uw, eeuw</i> of <i>ieuw</i>. - De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met <i>ij</i> of <i>ei</i>.

Thema 1

Naar het pretpark

Week 3		
Les 11	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>het vee, de kudde, de roedel, het aanbod, de overvloed, de verzadiging, in trek zijn</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het meervoud opschrijven van zelfstandige naamwoorden met de uitgang -s, -en of -eren. - De leerlingen oefenen het weten dat er zelfstandige naamwoorden zijn met een vorm in het enkelvoud, maar met een meervoudige betekenis (bijvoorbeeld vee). - De leerlingen oefenen het weten dat er zelfstandige naamwoorden zijn met een meervoudsvorm die geen enkelvoudsvorm hebben (bijvoorbeeld hurken).
Les 12	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de dubbele betekenis</i> en <i>de dubbele betekenis van zeven, vieren</i> en <i>de trap</i> .
	Stellen	- De leerlingen oefenen homoniemen (homofonen) in zinnen te gebruiken.
Les 13	Woordbegrip	- De leerlingen oefenen het ontdekken dat je moeilijke woorden soms kunt begrijpen als je terugleest. - De leerlingen oefenen het ontdekken dat je samengestelde woorden vaak uit de samenstellende delen kunt verklaren.
Les 14	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de excursie, de attractie, het souvenir</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen de betekenis(sen) van een woord in een woordenboek op te zoeken en te gebruiken.
Les 15	Spelling	- De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met <i>aai, ooi</i> of <i>oei</i> . - De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met <i>uw, eeuw</i> of <i>ieuw</i> . - De leerling oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met <i>ij</i> of <i>ei</i> .
Week 4		
Les 16/17	Diagn. toets	
	Spelling	- het schrijven van meerlettergrepige woorden met <i>aai, ooi, oei, uw, eeuw, ieuw, ij</i> of <i>ei</i>
	Stellen	- het schrijven van een verhaal vanuit de Leeswijzervragen <i>wie, wat, waar</i> en <i>wanneer</i>
	Taalbeschouwing	- het meervoud opschrijven van gegeven zelfstandige naamwoorden
	Leesbegrip	- het vaststellen van een onderwerp, de deelonderwerpen en de hoofdgedachte van een weettekst
	Woordenschat	- de woorden van de Wordclusters zowel passief als actief beheersen - de betekenisrelaties tussen de woorden van Wordclusters doorzien
Les 18/19	Herh./verdieping	
	Spelling	- getoetste doelen
	Leesbegrip	getoetste doelen
	Taalbeschouwing	- getoetste doelen
	Woordenschat	- getoetste doelen
Les 20	Thema-afsluiting	- de leerlingen herhalen en passen de themawoorden toe - de leerlingen bedenken klassenregels

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het voeren van een inleidend gesprek over het thema 'Naar het pretpark'.
- De leerlingen oefenen het luisteren naar en reageren op uitspraken over pretparken.
- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de achtbaan, het reuzenrad, de wildwaterbaan en de klimtoren.**

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taallesboek, bladzijde 43
- Werkboek 1, bladzijde 1 en 2

Vorbereiding

- film op youtube: <https://youtu.be/bOjjjSvSwSk> "Pretpark Drievliet 2013 Park Video - Formule X, Dynamite Express, Spookslot, Nautilus"
- plaatjes van een achtbaan, reuzenrad, wildwaterbaan en klimtoren

Betekenis van de woorden

- de achtbaan:** Een achtbaan vind je in een pretpark of op de kermis en hierin rijd je snel in bochten omhoog en omlaag in een open wagentje over rails .
- het reuzenrad:** Een reuzenrad is een groot ronddraaiend rad met stoeltjes waar mensen in kunnen zitten.
- de wildwaterbaan:** De wildwaterbaan is een attractie in veel pretparken. Zittend in een bootje (in de vorm van bijvoorbeeld een houtvlot, boomstam of dolfijn) volg je een aangelegde route door onder meer een waterbak met snelstromend water. Er is een grote kans dat je nat wordt door opspattend water.
- de klimtoren:** Een klimtoren is vaak een hoog klimtoestel met verschillende klimroutes. Soms kun je zelf via touwen, een trap of een muur naar boven klimmen en soms word je door deskundige instructeurs voor de zekerheid aan touwen vastgemaakt zodat je niet kunt vallen.

Start**5**

U laat het filmpje zien over een pretpark. Daarna laat u plaatjes zien van een **een achtbaan, een reuzenrad, een wildwaterbaan en een klimtoren** die je vaak ziet in een pretpark.

Kern – Instructie

35

U neemt de titelblad van het thema als uitgangspunt (bladzijde 43 van het Taalleesboek) en laat de kinderen vertellen wat ze allemaal zien. U kunt een gesprek houden over de ervaringen van de leerlingen rond pretparken. U kunt vragen stellen zoals:

- Wat is een pretpark? (Dat is een park waar veel spelletjes en attracties zijn.)
- Naar welk pretpark ben je wel eens geweest?
- Wat heb je daar allemaal gezien?
- Zijn alle pretparken hetzelfde? Wat zijn de verschillen?
- Waar zou je graag een keer naartoe willen en waarom?
- Zijn er pretparken op Aruba?

Schrijf de genoemde namen van attracties op het bord. Op deze manier kunt u achterhalen welke begrippen bij de leerlingen al bekend zijn.

U vraagt:

“Wat was het leukste/engste/spannendste/stomste attractie?”

Wat de één leuk vindt, vindt de ander misschien eng. U vraagt de kinderen hiervan voorbeelden te geven en te vertellen waarom ze dit vinden. U zegt:

“Vaak kun je horen hoe iemand zich voelt.”

U zegt de volgende zinnen op vlakke toon en vraagt de leerlingen om die zin met gevoel te zeggen. U zegt:

“Oooh, kijk daar, **het reuzenrad!**” (enthousiast)

“Ik durf niet in **de achtbaan ...**” (schuchter)

“Dat was leuk! Ik wil nog een keer!” (blij)

“Ik wil nog een keer in **de klimtoren**. Wie gaat er mee?”
(wilskrachtig)

U laat de leerlingen zelf nog meerdere voorbeelden geven. Vervolgens neemt u de opdracht op bladzijde 2 van het Werkboek samen door met de leerlingen. U gaat na of de leerlingen alle woorden begrijpen. Zo niet dan legt u ze uit. Daarna maken de leerlingen de opdracht in het Werkboek. Als de leerlingen de plaatjes van het Werkblad hebben ingevuld dan proberen ze een goede zin te maken bij de attractie. Ze werken in duo's en beide leerlingen controleren elkaars zin.

Afsluiting**5**

Als de leerlingen klaar zijn leest u een paar zinnen voor die de leerlingen gemaakt hebben bij de plaatjes van het Werkblad. Vervolgens sluit u de les af door te zeggen:

“We zullen de komende weken veel gaan praten over pretparken. Je kunt allerlei spulletjes meenemen die te maken hebben met pretparken. Die leggen we dan de volgende keer op de thematafel.”

Didactische tip

U kunt via Google plaatjes vinden van een achtbaan, een reuzenrad, een wildwaterbaan en een klimtoren die u kunt laten zien.

De woorden bij de plaatjes op bladzijde 2 van het Werkboek worden doorgenomen en uitgelegd waar nodig.

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 2

1

Beide leerlingen zeggen bij de ingevulde attractie een goede zin.

De leerlingen controleren elkaars zin.

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het vaststellen van het onderwerp, de deelonderwerpen en de hoofdgedachte van een zakelijke tekst.
- De leerlingen oefenen het aangeven waar verwijswaarden (persoonlijke voornaamwoorden, aanwijzende voornaamwoorden, bezittelijke voornaamwoorden en bijwoorden) betrekking op hebben.
- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **het lastdier, het trekdier, het rijdier, de vracht, wild en tam**.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 1 en Woordspoor 1
- beamer/laptop/tv

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 44 t/m 49
- Werkboek 1, bladzijde 2 t/m 6
- Werkschrift

Extra oefening

- Taalleesboek 1, bladzijde 48 en 49, oefening 5.1 t/m 5.3
- Werkboek 1, bladzijde 6, oefening 4.1 t/m 5.2

Voorbereiding

filmpje op youtube over rijpaarden: <https://youtu.be/cphv-Ls1W5A> "Puur Terschelling Paardrijden duinen, bos, polder en het breedste strand van Europa"
<https://youtu.be/Vzq8naA883E> "Brullende kamelen Blijdorp"

Betekenis van de woorden

het lastdier:	Een lastdier is een dier dat wordt gebruikt om een vracht of een bepakkings te dragen. Een ezel wordt vaak gebruikt als lastdier.
het trekdier:	Een trekdier is een dier dat wordt gebruikt om een kar of slee te trekken. Een paard wordt vaak gebruikt als trekdier.
het rijdier:	Een rijdier is een dier dat gebruikt wordt om mensen te vervoeren, bijvoorbeeld een paard of een pony.
de vracht:	Een vracht is goederen in een vrachtauto of een schip. Die goederen worden ergens heengebracht.
wild:	Wilde dieren leven in de vrije natuur. Ze zijn schuw en blijven uit de buurt van mensen.
tam:	Tamme dieren zijn gewend aan mensen. Je kunt ze aaien zonder dat ze bang zijn. Zulke dieren zijn niet wild.

Start	5
--------------	----------

U laat de film zien over rijpaarden. Daarna zegt u:

“In sommige pretparken kun je op dieren rijden. In deze les gaan we het hebben over enkele van deze dieren.”

Kern – Instructie 1	15
----------------------------	-----------

U bekijkt de plaatjes van de Woordweb en toont ze aan de leerlingen.

Vervolgens neemt u plaatje 1. U zegt:

“Kijk het ezeltje eens. Wat moet die een zwaar pak dragen, echt **een lastdier**. Een **lastdier** is een dier dat door de mensen wordt gebruikt om een last op zijn rug te dragen, bijvoorbeeld zware pakken of andere **vracht**. Kamelen worden ook als **lastdier** gebruikt. Al die pakken en die dozen zijn **vracht**. Hier op het plaatje is **de vracht** een zware last voor **het lastdier**. Een **lastdier** heeft dan ook een sterke rug, want zoveel **vracht** op je rug valt niet mee. Een vrachtwagen draagt ook zware lasten of **vracht** mee. Een vrachtauto heeft een sterke motor en is stevig gemaakt. Kijk, dit paard is ook heel sterk, het is **een trekdier**. Hij trekt een zware kar. **De vracht** ligt in de kar en die moet hij trekken, omdat het **een trekdier** is. Hier is nog een dier, dat mensen helpt. Het is **een rijdier**. Dit paard vervoert een meisje op zijn rug. Zij gaat uit rijden op **het rijdier**. Laten we nog eens naar de kamelen gaan kijken. De voorste wordt gebruikt als **rijdier** en de andere twee worden gebruikt als **lastdier** om **de vracht** te vervoeren. Op dit plaatje staat geen **trekdier**, want ik zie geen dier dat een kar of iets anders trekt. Vroeger, toen jullie klein waren, ging je wel eens op de rug van je vader paardje rijden. Je gebruikte je papa toen als **rijdier**.”

U vult samen met de leerlingen het Woordweb aan. Laat de leerlingen meer voorbeelden geven van een **trekdier** (een hond, een hert). Schrijf de gevonden woorden op geeltjes en voeg ze bij het Woordweb. Daarna vertelt u:

“Ik was laatst in een dierentuin en zag daar tijgers, panters, olifanten en andere **wilde** dieren. Maar ze leven niet in het **wild**, want ze zitten allemaal in een kooi. Als dieren in het **wild** leven, zijn ze niet gewend aan mensen, bijvoorbeeld in Afrika. Daar leven deze dieren nog in het wild. Ze moeten zelf voor hun

eten zorgen en zijn schuw voor mensen, maar als er een mens in de buurt komt en ze hebben honger, dan vallen ze die aan en eten ze hem op. Dat is niet zo bij bijvoorbeeld een hond. De hond zit braaf naast zijn baas te wachten tot hij eten krijgt. Hij is **tam**, gewend aan mensen en zelfs gehoorzaam. Een **tam** dier hoeft niet voor zichzelf te zorgen. Dat doen de mensen.”

U bespreekt de betekenissen van de nieuwe woorden van les 2 aan de hand van het Woordweb. Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprek aan met de leerlingen. Bij vragen laat u steeds de nieuwe woorden klinken. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen. U kunt de volgende vragen stellen:

- Wie van jullie heeft er thuis een huisdier? Maak samen met de leerlingen een lijst van (**tamme**) huisdieren.
- Wie kwam er wel eens in een safaripark waar je kunt zien hoe de **wilde** dieren in het **wild** leven?
- Wat voor dieren zie je daar? Maak samen met de leerlingen een lijst met **wilde** dieren.
- Wie kwam er wel eens in een circus?
- Wat voor dieren heb je daar gezien?
- Zijn dat **tamme** of **wilde** dieren?
- Waarom zitten **wilde** dieren vaak in een dierentuin en zie je nooit **tamme** dieren in een dierentuin?

U houdt nog een kort gesprek over **wilde** en **tamme** dieren.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

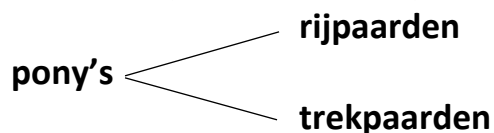
Kern – Instructie 2

20

Vervolgens leest u de tekst op bladzijde 44 van het Taalleesboek voor. Daarna geeft u leesbeurten en behandelt de vragen samen met de leerlingen. U laat de leerlingen hun antwoorden van opdracht 1 op bladzijde 44 van het Taalleesboek oplezen. Om een indicatie te krijgen voor wie de stof problemen kan opleveren, vraagt u wie er andere antwoorden had. U zegt:

“Jullie hebben al geleerd wat het onderwerp van een weettekst is. Het onderwerp vertelt waar de hele tekst over gaat. Het onderwerp geeft dus antwoord op de vraag ‘Waar gaat de hele tekst over?’ Heel vaak geeft de titel het onderwerp al aan.”

U schrijft het volgende schema op het bord:

U zegt:

“Dit is het schema van de weettekst die jullie gelezen hebben.”

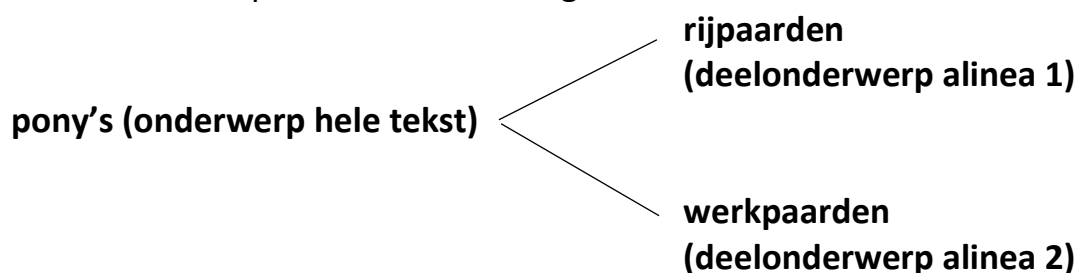
Vervolgens stelt u de volgende vragen:

- “Wat is het onderwerp van deze weettekst?” (pony’s. Dat is ook de titel die veel leerlingen voor deze tekst bedacht zullen hebben.)
- “Hoeveel alinea’s had deze tekst ook al weer?” (twee)
- “Kun je dat ook aan de tekst zien? Waarom (niet)?” (nee, er wordt niet ingesprongen)
- “Kun je aan het schema zien, dat er twee alinea’s zijn?” (ja, uit elke alinea is het belangrijkste woord opgeschreven in het schema)

U zegt:

“Rijpaarden en werkpaarden zijn ook onderwerpen, maar niet van de hele tekst. Zij zijn het onderwerp van een alinea. Daarom noemen we ze deelonderwerpen.”

U breidt het schema op het bord nu als volgt uit:

U zegt:

“Samen vormen de woorden pony’s, rijpaarden en werkpaarden de kortste samenvatting van de weettekst. Wie kan een zin met deze drie woorden maken?” (Er zijn twee soorten pony’s: rijpaarden en werkpaarden.)
 “Deze zin noemen we de *hoofdgedachte*.”

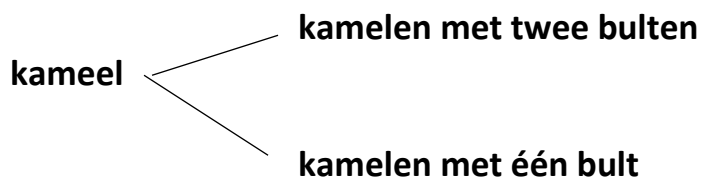
U schrijft het volgende op het bord:

Er zijn twee soorten pony's: rijpaarden en werkpaarden (hoofdgedachte van de tekst). De hoofdgedachte vertelt zo kort mogelijk wat er over het onderwerp van de tekst wordt verteld.

De leerlingen nemen deze teksten en het bovenste schema van het bord over in opdracht 1 op bladzijde 2 van het Werkboek.

De leerlingen lezen daarna de tekst bij opdracht 2 op bladzijde 45 van het Taalleesboek en vullen het schema bij opdracht 2 op bladzijde 2 van het Werkboek zelfstandig in.

U zet daarna het schema op het bord en de leerlingen controleren hun schema:

U zegt:

“Schrijf nu een zin met de woorden van dit schema onder het schema in je Werkboek.”

U laat enkele leerlingen hun hoofdgedachte voorlezen en u schrijft het dan op het bord:

Er zijn twee soorten kamelen, kamelen met twee bulten en kamelen met één bult.

U laat enkele leerlingen verwijswaarden opnoemen en u herhaalt wat ‘verwijst naar’ betekent.

U geeft nog even kort aan wat de leerlingen bij opdracht 4 op bladzijde 47 van het Taalleesboek moeten doen.

De leerlingen maken de opdrachten in hun Taalschrift.

U controleert samen met de leerlingen de antwoorden van opdracht 4.

extra oefening

Taalleesboek 1, bladzijde 48 en 49, oefening 5.1 t/m 5.3

Werkboek 1, bladzijde 6, oefening 4.1 t/m 5.2

Afsluiting**5**

U laat enkele leerlingen aangeven wat ze geleerd hebben over het onderwerp, de deelonderwerpen en de hoofdgedachte. U sluit de les af met het filmpje op youtube: <https://youtu.be/Vzq8naA883E> "Brullende kamelen Blijdorp"

AntwoordenTaalleesboek 1 bladzijde 44 t/m 49**1.1**

c over de pony

1.2

bijvoorbeeld: pony's. of: de pony.

1.3

Deze tekst heeft twee alinea's.

3.1

c de ezel

3.2

bijvoorbeeld: ezels. of: de ezel.

3.3

er zijn twee alinea's

4.1

- 1 Met *jij* in regel 1 wordt Marga bedoeld.
- 2 Met *hij* in regel 5 wordt Jelle bedoeld.
- 3 Met *ze* in regel 11 worden pony's bedoeld.
- 4 Met *ze* in regel 14 worden Marga en Jelle bedoeld.

4.2

- 1 *Zijn* in regel 2 is van Jelle.
- 2 *Mijn* in regel 5 is van Jelle.

4.3

- 1 *Die* in regel 8 verwijst naar de twee kaartjes.
- 2 *Dat* in regel 9 verwijst naar het kaartje van Jelle.
- 3 *Dit* in regel 15 verwijst naar deze dag.

4.4

- 1 Hier in regel 3 is in het ponypark.
- 2 Daar in regel 11 is op het veldje.

1.4

c over Welsh pony's als rijpaarden

1.5

b over Shetlanders als werkpaarden

3.4

a wilde ezels

3.5

d tamme ezels

extra oefening Taalleesboek 1, bladzijde 48 en 49, oefening 5.1 t/m 5.3**extra 5.1**

speeltuinen

extra 5.2

bijvoorbeeld: speeltuinen

extra 5.3

drie alinea's

Werkboek 1, bladzijde 2 en 3**3.1**

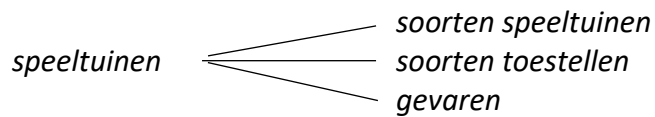
1 ezel

2 wilde ezels

3 tamme ezels

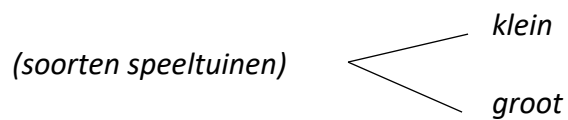
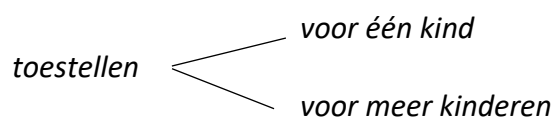
3.2

Er zijn twee soorten ezels, wilde en tamme.

extra oefening Werkboek 1, bladzijde 6**4.1****4.2**

bijvoorbeeld:

Er zijn allerlei soorten speeltuinen met verschillende soorten toestellen. In een speeltuin moet je altijd goed opletten.

5.1**5.2**

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het meervoud op te schrijven van zelfstandige naamwoorden met de uitgang -en, -s of -eren.
- De leerlingen oefenen het kennen en toepassen van de termen enkelvoud en meervoud.
- De leerlingen oefenen het herkennen van vormen van tegenwoordige en verleden tijd van werkwoorden en er de ‘woordenboekvorm’/‘het hele werkwoord’ bij te zoeken.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 50
- Taalschrift

Vorbereiding

woordenboek

Start

U zegt:

“Heb je weleens een woord opgezocht in het woordenboek maar je kon het niet vinden?”

U laat de leerlingen even reageren en hun ervaringen delen. Vervolgens zegt u:

“We gaan aan het werk met zelfstandige naamwoorden in het enkelvoud en in het meervoud en hoe ze op te zoeken in het woordenboek.”

Kern – Instructie**35**

Vervolgens schrijft u een paar woorden op het bord:

de spoken, het lastdier, de leiders

U vraagt bij elk woord:

“Is het één of is het meer?”

Daarna schijft u een aantal werkwoorden op het bord:

probeerde, droeg, gemaakt

U vraagt:

“Bij welk woord moet je deze woorden opzoeken in het woordenboek?” (We moeten er een woordenboekvorm van maken oftewel werkwoordsvorm.)

Achter elk woord schrijft u de werkwoordsvorm op.

probeerde **proberen**
droeg **dragen**
gemaakt **maken**

U laat de leerlingen vertellen welke woordenboekvormen erbij horen (irriteren, begraven, masseren) en schrijft deze vormen erachter. U kunt de woorden ook samen opzoeken in het woordenboek.

irriteerde **irriteren**
begroef **begraven**
gemasseerd **masseren**

U schrijft de termen **enkelvoud** en **meervoud** op het bord.

U schrijft drie vormen van meervoudsvorming op het bord:

-en, -s, -eren

Vervolgens neemt u samen met de leerlingen opdracht 1 op bladzijde 50 van het Taalleesboek door en vult de antwoorden op de goede plaats in.

enkelvoud	meervoud
één achtbaan	twee achtbanen
één geraamte	twee geraamtes
één ei	twee eieren

U vraagt:

“Wie kan vertellen wat er met deze woorden wordt bedoeld?”
(Zelfstandige naamwoorden in het enkelvoud vertellen dat er één is; zelfstandige naamwoorden in het meervoud vertellen dat er meer zijn.)

“Hoe kun je van zelfstandige naamwoorden in het enkelvoud woorden in het meervoud maken?” (door er -en, -s of -eren achter te zetten)

De leerlingen maken vervolgens opdracht 2 en 3 op bladzijde 51 van het Taalleesboek zelfstandig.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt samen met de leerlingen de antwoorden van opdracht 2 en 3 van bladzijde 51 van het Taalleesboek.

Antwoorden

Taalleesboek 1, bladzijde 50 en 51

1

1 achtbaan 2 geraamtes

2

... en

(de spoken)

de gevaren

de wildwaterbanen

... s

de wagentjes

de zweefmolens

de lachspiegels

3

de kinderen, de eieren, de kalveren, de lammeren

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **verdwalen**, **de doolhof** en **de doodlopende weg**.
- De leerlingen oefenen het schrijven van een verhaal vanuit de Leeswijzervragen: **wie, wat, wanneer** en **waar**.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 2

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 53
- Werkboek 1, bladzijde 7 t/m 10
- Werkschrift

Extra oefening

- Taalleesboek 1 bladzijde 54 en 55, oefening 3 t/m 5

Betekenis van de woorden

verdwalen:	Verdwalen betekent: de weg kwijtraken. Als je verdwaald bent, weet je niet meer waar je bent en waar je heen moet.
de doolhof:	Een doolhof is een tuin met veel weggetjes en heggen. In een doolhof kun je makkelijk verdwalen.
de doodlopende weg:	Een doodlopende weg is een weg die dood loopt. Het houdt zomaar ergens op. Je kunt niet meer verder.

Start**5**

U vraagt:

“Wie is er eens verdwaald? Hoe voelde het?”

U laat de leerlingen hun ervaringen delen: **Waar** en hoe ze verdwaald zijn.**Kern – Instructie 1****15**

Vervolgens nemen de leerlingen bladzijde 8 van het Werkboek voor zich en u zegt:

“Hier zie je **de doolhof** van bovenaf. Kijk! Allemaal weggetjes die je kunt nemen. Je kunt er makkelijk **verdwalen**, je weet niet meer waar je heen moet. Soms gaat een weggetje ineens niet meer verder, het houdt op. Het is **een doodlopende weg** en dan moet je terug. Deze **doolhof** is niet zo groot, dus echt **verdwalen** doe je niet. Maar je bent toch wel even bezig om er weer uit te komen. Alle weggetjes lijken op elkaar. Je krijgt het gevoel dat je **verdwaalt**. Het is een beetje eng, maar dat is ook het leuke ervan.

Als je in een **doolhof** komt en je loopt regelrecht naar de uitgang zonder te **verdwalen** vind je er niets aan.”

U laat de leerlingen de opdracht maken. Vervolgens bespreekt u de betekenissen van de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb. Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een gesprekje aan met de leerlingen. Bij de vragen laat u steeds de nieuwe woorden klinken. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen. U kunt de volgende vragen stellen:

- “In sommige pretparken heb je ook een **doolhof**. Wie is er wel eens in een **doolhof** geweest?
- Waar was dat?
- Vond je dat eng of juist leuk?
- Je kunt **verdwalen** in een **doolhof**, dat is een spel. Maar je kunt ook echt **verdwalen**, bijvoorbeeld in een winkel of op het strand. Wie kan nog meer plekken noemen waar je kunt **verdwalen**?
- Wie was er weleens **verdwaald**?”

U houdt een kort gesprek over **verdwalen**.

De leerlingen maken vervolgens de opdrachten 2 en 3 uit het Werkboek op bladzijde 9 en 10.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

20

Vervolgens zegt u:

“Een paar van jullie is weleens **verdwaald** en herinnert zich goed **waar**. We nemen nu samen opdracht 1 op bladzijde 53 van het Taallesboek door.”

U leest samen met de leerlingen opdracht 1 op bladzijde 53 van het Taallesboek. U zegt:

“We gaan een verhaal schrijven waarin staat met **wie** iets gebeurd is, **wat** er met hem/haar gebeurd is en **waar** en **wanneer** het gebeurd is.”

U helpt bij het bedenken en formuleren van een nieuwe zin en bij het beantwoorden van de vragen. Daarna gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk, eventueel in duo's, en bedenken een andere nieuwe zin. Enkele leerlingen lezen hun zin voor. Het gaat erom of ze erin geslaagd zijn alle vier de vragen te beantwoorden.

Met de taalzwakke leerlingen maakt u een gezamenlijke start met opdracht 2 op bladzijde 53 van het Taalleesboek. U bedenkt samen met de leerlingen de dingen waarover ze kunnen gaan vertellen.

U schrijft die onderwerpen in een woord op het bord. Maak de eerste zinnen samen zodat de leerlingen op het goede spoor komen te zitten.

extra oefening

Taalleesboek 1 bladzijde 54 en 55, oefening 3 t/m 5

Afsluiting	5
-------------------	----------

U laat de leerlingen in tweetallen elkaars verhaal lezen. Vervolgens stelt de 'schrijver' de vier vragen aan de 'lezer' en andersom. U vraagt aan de leerlingen of ze alle vier de vragen konden beantwoorden.

Antwoorden	
-------------------	--

Werkboek 1, bladzijde 8 t/m 10

1

-

2

1 doolhof

2 verdwaald

3 doodlopende

4 splitsing

5 de weg kwijt

3

1 verdwalen

4 doolhof

2 wild

5 tam

3 doodlopend

Taalleesboek 1, bladzijde 53

1

bijvoorbeeld:

Klas 5 kwam vanmiddag veel te laat bij het gymlokaal.

Wie? klas 5

Wat? kwam te laat

Waar? bij het gymlokaal

Wanneer? vanmiddag

2

eigen tekst gebaseerd op het bordschema. Het gaat hierbij om duidelijkheid (begrijpt de lezer wat de schrijver bedoelt?) en overzichtelijkheid (één deelonderwerp per alinea).

extra oefening Taalleesboek 1, bladzijde 54 en 55

extra 3

- 1 *wie? twee kinderen, een ezel en iemand van het park
wat? Eerst wil de ezel lopen. Dan slaat hij op hol. De kinderen vallen eraf.
waar? in het pretpark
wanneer? om kwart over 11*
- 2 *eigen verhaal gebaseerd op de genoemde gegevens*

extra 4

eigen weettekst gebaseerd op het schema

extraplus 5

eigen verhaal gebaseerd op de genoemde gegevens

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met **ei** of **ij**.
- De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met **aai**, **ooi** of **oei**.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 11 t/m 14

Vorbereiding

- U kopieert voor alle leerlingen de ‘Spellinghulp’ die achter in uw handleiding zit. Hierin staan woordenlijsten en spellingsregels. Wanneer de leerlingen deze in hun bank bewaren, kunnen ze de woordenlijsten en regels raadplegen wanneer dat nodig is.

Start**5**

U vertelt aan het begin van de les dat de leerlingen goed moeten luisteren omdat u een zinnetje gaat voorlezen:

“Aai nooit een leeuw of een tijger.”

U gaat kort in op de betekenis van de zin: waarom moet je dat eigenlijk niet doen, een leeuw of een tijger aaien? (Leeuwen en tijgers zijn roofdieren en wild, niet zoals huisdieren die tam zijn en die je kunt aaien en knuffelen.) U kunt het zinnetje door enkele leerlingen laten herhalen en vervolgens schrijft u de zin op het bord:

Aai nooit een leeuw of een tijger.

U zegt:

“We zien verschillende lastige woorden om te schrijven in deze zin: woorden met *aai*, *ooi*, *eeuw* en *ij*. We gaan in de komende spellingslessen dit soort woorden schrijven en daar komen woorden met *oei*, *uw*, *ieuw* en *ei* bij.

Terwijl u de lastige woorden benoemt, onderstreept u deze in de zin.

Kern – Instructie 1**20**

U vertelt de leerlingen dat ze al eerder geoefend hebben met *aai*, *ooi*, *oei*, *uw*, *eeuw*, *ieuw* en *ij/ei*. U vraagt de leerlingen waarom de woorden uit de opgeschreven zin lastig zijn.

U stelt (samen met de leerlingen) vast:

- Je hoort /aaj/, /ooj/, /oej/, maar je schrijft *aai*, *ooi*, *oei*.
- Je hoort /ei/, maar dan weet je nog niet hoe je het moet schrijven. Woorden met *ij* of *ei* moet je door inprenten aanleren.
- Bij *uw*, *eeuw*, *ieuw* geldt de regel dat: als er een *w* aan het einde van een woord of woorddeel staat, komt er altijd een *u* voor.

U vertelt de leerlingen dat zij vandaag gaan oefenen met ij/ei-woorden en aai-, ooi-, oei- woorden. Ze nemen bladzijde 7 van het Werkboek voor zich en u bespreekt de oefeningen 1, 2 en 3.

- Bij oefening 1 leest u de woorden voor en herhaalt de klas ze in koor. U gaat kort in op de betekenis van de woorden. U kunt de leerlingen de /ei/-klanken laten onderstrepen voordat ze de oefening gaan maken.
- Bij oefening 2 doet u de eerste twee woorden gezamenlijk en daarna kunnen de leerlingen in tweetallen de oefening afmaken.
- Oefening 3 bevat plaatjes die de leerlingen moeten benoemen. Het benoemen van de plaatjes doet u klassikaal met beurten.

Wanneer de leerlingen de opdrachten maken, loopt u rond om te helpen waar dat nodig is.

U kijkt ze gezamenlijk na en schrijft de juiste woorden op het bord.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U vraagt de leerlingen of zij woorden met een *aai*-, *ooi*- of *oei*-klank kunnen verzinnen. U schrijft deze woorden op het bord en wijst nog eens op het feit dat je /aaj/, /ooj/, /oej/ hoort, maar dat je *aai*, *ooi*, *oei* schrijft.

De leerlingen nemen bladzijde 13 van het Werkboek voor zich. U maakt oefening 4 gezamenlijk.

Bij oefening 5 en 6 maakt u de eerste twee of drie woorden samen. Daarna kunnen ze zelfstandig aan het werk.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bekijkt nog een keer de zin die u in het begin van de les op het bord hebt geschreven. Welke woorden zijn in deze les al aan bod gekomen? Welke niet?

U speelt het spel 'Galgje' met een woord uit een van deze drie categorieën. Als de leerlingen het juiste woord geraden hebben, laat u de leerlingen ook vertellen bij welke categorie dit woord hoort.

Didactische tip

U hangt flappen op in de klas waarop u ij/ei-woorden schrijft die in de lessen aan de orde komen. Dit is een goede manier om weetwoorden in het geheugen van de leerlingen te prenten. Ze worden vertrouwd met het woordbeeld en hebben een visueel steuntje bij de hand.

AntwoordenWerkboek 1, bladzijde 11 t/m 14**1**

<i>ei</i>	<i>ij</i>
aardbei	strijkijzer
seizoen	snijden
verspreiden	verdwijnen
vallei	verschijnen
heimwee	schilderij

2

1 lijden	4 schilderij	7 strijd	10 afscheid
2 ijverig	5 omleiden	8 leiding	
3 kijken	6 lekkernij	9 reiziger	

3

De <i>ij</i> -woorden zijn:	schilderij	De <i>ei</i> -woorden zijn:	reiger
	tijger		pleister
	strijkijzer		gewei
	spijker		dweil
	gordijn		zeil

4

1 geknoei	4 laaiende	7 gemaaid	10 besproeien
2 draaideur	5 taaie	8 ooievaars	
3 zwaaien	6 toernooien	9 aaibaar	

5

1 loeit	stoeit, boeit, snoeit	6 snoeide	boeide, sproeide, loeide
2 haaien	zwaaien, laaien, waaien	7 maaide	zwaaide, laaide, waaide
3 koeien	boeien, snoeien, sproeien	8 sproeien	boeien, loeien, snoeien
4 kooien	hooien, tooien, toernooien	9 uitzwaaien	haaien, maaien, laaien
5 zwaait	laait, maait, waait	10 strooien	gooien, mooie, hooien

6

draaimolen	eierdooier
hooischaar	zoutstrooier
knoeiwoel	lawaai
roeiboort	verknœien
tijgerhaai	bemœien
voelkooi	ontdœien

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **lachen, glimlachen, grijnzen, grinniken, giechelen, lachen-gieren-brullen**.
- De leerlingen oefenen het onderwerp, de deelonderwerpen en de hoofdgedachte van een zakelijke tekst vast te stellen.
- De leerlingen oefenen het aangeven waar verwijswaarden (persoonlijke voornaamwoorden en bezittelijke voornaamwoorden) betrekking op hebben.
- De leerlingen oefenen het toepassen van de Leeswijzer op een weettekst.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 2

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 15 t/m 18

Extra oefening

- Taalleesboek 1, bladzijde 57 en 58, oefening 3.1 t/m 4
- Werkboek 1, bladzijde 18, oefening 4

Betekenis van de woorden

lachen:	Als je lacht, dan maak je een geluid dat klinkt als hahaha. Je lacht omdat je iets leuk of grappig vindt.
glimlachen:	Als je glimlacht, lach je een beetje zonder geluid.
grijnzen:	Als je grijnst, trek je je gezicht in een lach. Je grijnst omdat je iemand in stilte uitlacht, bijvoorbeeld als iemand er raar uitziet en je wilt niet laten weten dat je hem uitlacht; of omdat je tevreden bent.
grinniken:	Als je grinnikt, lach je zachtjes, bijvoorbeeld als je iets gemeens met iemand wilt doen.
giechelen:	Giechelen is zachtjes lachen met hoge geluidjes.
lachen-gieren-brullen:	Lachen, gieren, brullen betekent: heel erg grappig.

Start**5**

U laat het Woordweb zien en u bespreekt de verschillende manieren van **lachen**. Vervolgens vertelt u een grap en daarna benoemt u hoe de leerlingen erom **lachen**. Bijvoorbeeld:

“Sandra moest er erg om **lachen**, maar Sander maar een beetje. Er zijn allemaal verschillende manieren van **lachen**.”

Kern – Instructie 1**15**

Met behulp van het Woordweb legt u de verschillende manieren van **lachen** uit. U wijst op de woorden met de tekeningen in het web. U loopt ze een voor een langs, van weinig **lachen** naar veel **lachen**.

U zegt:

“Ik ga jullie laten zien hoe je kunt **lachen**! Kijk goed naar mijn gezicht.” (U **glimlacht**.)

“Kijk, net **glimlachte** ik. Ik **lachte** een heel klein beetje, zonder geluid. Nu ga ik anders **lachen**, kijk.” (U **grijnst**.)

“Ik **grijnsde**. **Grijnzen** is **lachen** met je gezicht, zonder er geluid bij te maken. Kijk ik kan ook **grinniken**.” (U **grinnikt**.)

“**Grinniken** is heel even zachtjes **lachen**. En weten jullie wat heel veel meisjes goed kunnen? **Giechelen**!” (U **giechelt**.)

“**Giechelen** is zachtjes **lachen** met hoge geluiden. In onze klas hoor ik heel vaak **giechelen**. Het kan ook wel eens zijn dat je niet gewoon moet **lachen**, maar ontzettend hard moet **lachen**. Zo hard **lachen** dat je er veel geluid bij maakt. Je **giert** en **brult**. Je kunt dan zelfs de tranen in de ogen krijgen van het **lachen**! Je ligt dan soms dubbel van het **lachen**. Dat heet **lachen-gieren-brullen**. Je ziet, voor al die verschillende manieren van **lachen** bestaan woorden.”

U zoekt samen met de leerlingen naar situaties waarin iemand **glimlacht**, **grijnst**, **grinnikt** of **giechelt**. U neemt opdracht 1 op bladzijde 11 van het Werkboek door met de leerlingen waarna ze de opdracht kunnen maken.

De antwoorden worden gecontroleerd en besproken.

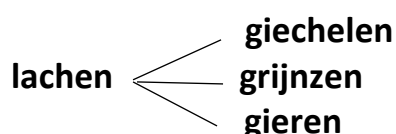
U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2**20**

U zegt:

“Karina rent naar de lachspiegels. Zij gaat voor één van de spiegels staan en trekt gekke gezichten. Robby is samen met haar en allebei **gieren** ze van het **lachen**. Plotseling **grinnikt** Karina: “Wat heb je grote ogen.” En Robby **grijnst**: “Kijk naar jezelf wat een grote oren.” En allebei **gieren** ze het uit.”

U zet de woorden in een schema op het bord:

U zegt:

“Hier kan lachen verdeeld worden in giechelen, grijnzen en gieren. Zo kunnen we ook bij de volgende woorden een soort schema maken.”

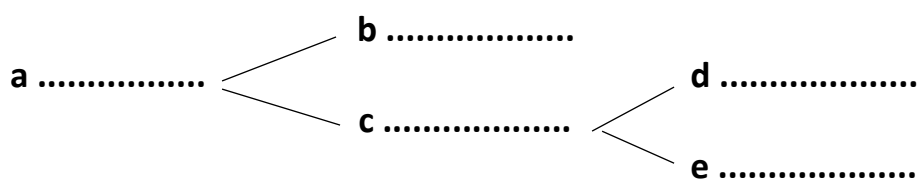
U schrijft op het bord:

één dag, in tenten, in een kampeerboerderij, schoolreizen, meer dagen

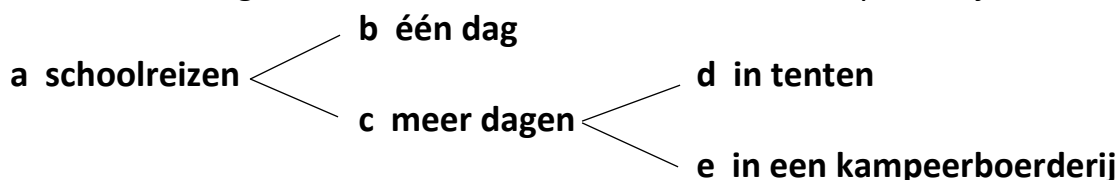
U zegt:

“Jullie moeten deze woorden op de juiste plaats in het schema zetten.”

U tekent dit schema:

Samen met de leerlingen vult u het schema in het Werkboek op bladzijde 17 in.

U zegt:

“Dit is het schema van kernwoorden in een tekst. Wat is het onderwerp? (schoolreizen).”

“Wat is de hoofdgedachte?” (Er zijn twee soorten schoolreizen: eendaagse en meerdaagse. Bij meerdaagse blijf je in tenten of in een kampeerboerderij.)

U neemt opdracht 1.1 t/m 1.3 op bladzijde 55 en 56 van het Taalleesboek samen door met de leerlingen. Daarna maken de leerlingen de opdrachten op bladzijde 55 en 56 zelfstandig.

extra oefening

Taalleesboek 1, bladzijde 57 en 58, oefening 3.1 t/m 4

Werkboek 1, bladzijde 18, oefening 4

Afsluiting**5**

Als afsluiting vraagt u:

“Kan iemand iets grappigs vertellen of doen, zodat we allemaal kunnen **lachen**, misschien wel kunnen **lachen-gieren-brullen!**”

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 16 t/m 18

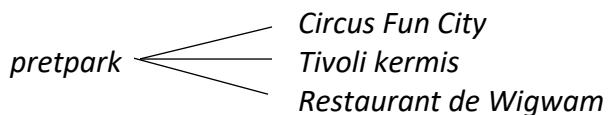
1

1 Harold	3 Jenny, Lily, Lisa
2 Meneer Booi	4 Ryan

3.1

- 1 het pretpark Tivoli
- 2 Er is een Circus Fun City met glijbanen, klauterwanden en touwbruggen.
- 3 Er is een soort kermis met een draaimolen, een spookhuis, een achtbaan, botsauto's en een Smurfenrondvaart.
- 4 Er is een restaurant met indianenspullen, waar je vlees kunt grillen en lid kunt worden van de Geheime Stam.

3.2

3.3

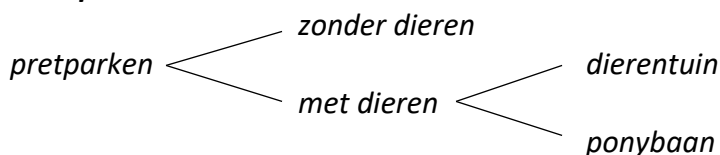
Het pretpark Tivoli heeft een Circus Fun City, een soort kermis en een restaurant, dat de Wigwam heet.

3.4

bijvoorbeeld:
het pretpark Tivoli

extra oefening Werkboek 1, bladzijde 18

extraplus 4

Taallesboek 1, blz 55 en 58

1.1

Deze tekst is een weettekst.

1.2

drie alinea's

2

1 ze	3 zij	5 ze	7 daar	9 we
2 deze	4 jij	6 haar	8 hij	10 ze

extra oefening Taallesboek 1, bladzijde 57 en 58

extra 3.1

alinea 1: het dolfinarium

alinea 2: dolfijnenshow

alinea 3: zeedieren in de natuur

extra 3.2

Het onderwerp van de hele tekst is: Het Dolfinarium.

extra 3.3

bijvoorbeeld:

het Dolfinarium. Of: Dierenpark met zeedieren

extra 4

1 ze

3 ze

5 haar

2 dit

4 dit

6 we

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen in te zien dat een enkelvoudig zelfstandig naamwoord als onderwerp van een zin een enkelvoudig gezegde krijgt en een meervoudig zelfstandig naamwoord een meervoudig gezegde.
- De leerlingen oefenen het vervangen van een zelfstandig naamwoord of eigenaam als onderwerp van een zin door een persoonlijk voornaamwoord.
- De leerlingen oefenen het leren kennen van de term persoonlijk voornaamwoord.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 59 en 60
- Werkschrift

Extra oefening

- Taalleesboek 1, bladzijde 61 en 62, oefening 3 t/m 5

Start**5**

We zijn allemaal weleens op schoolreisje geweest en hebben leuke plekken op Aruba bezocht. Meestal gingen we met een bus. Als je nou in de bus stapt moet je je gedragen en geen gekke dingen uithalen die misschien ook gevaarlijk kunnen zijn. Wie kan een paar dingen opnoemen die je niet in de bus moet doen? (geen handen uit het raam steken, niet door de bus lopen wanneer de bus rijdt, niks naar buiten gooien, niet teveel lawaai maken)

Kern – Instructie**35**

De leerlingen nemen bladzijde 59 van het Taalleesboek voor zich en bekijken het plaatje. De leerlingen vertellen wat ze zien. Vervolgens leest u de tekst voor. U zegt:

“Deze les gaat over enkelvoud en meervoud. Daar hebben jullie vaker mee geoefend. Maar vandaag leren we er ook iets nieuws bij. We gaan leren wat een persoonlijk voornaamwoord is.”

Samen met de klas bespreekt u de antwoorden van opdracht 1 op bladzijde 59 van het Taalleesboek.

U schrijft de volgende zinnen op het bord.

1 De juffen zitten in de bus.

2 De juf zit in de bus.

U vraagt:

“Wat is het verschil tussen deze zinnen?”

Vragenderwijs laat u de leerlingen vaststellen dat het in zin 1 over meer juffen gaat en in zin 2 over één enkele juf. Dat kun je ook zien aan het werkwoord.

U schrijft op het bord:

3 De meesters staan op het plein.

U vraagt:

“Is deze zin enkelvoud of meervoud?” (meervoud)

“Wie kan er enkelvoud van maken?”

Dan schrijft u op het bord:

4 De meester staat op het plein.

U laat opnieuw constateren dat het zelfstandig naamwoord eerst meervoud was en nu enkelvoud en dat dit ook geldt voor het werkwoord: ‘staan’ is ‘staat’ geworden. Hierna schrijft u op het bord:

5 Het papiertje hoort in de prullenbak.

U vraagt of deze zin enkel- of meervoud is en laat hem net als hiervoor omzetten.

6 De papiertjes horen in de prullenbak.

Zowel het zelfstandig naamwoord als het werkwoord dat erbij hoort is van enkelvoud meervoud geworden. U zegt:

“Het zelfstandig naamwoord is meervoud geworden en het werkwoord dat erbij hoort dus ook.”

Hierna zet u een streep onder alle onderwerpen van de zinnen op het bord. U zegt:

“Alle woorden die ik onderstreept heb, wil ik laten veranderen in één woordje. Jullie kunnen kiezen uit: *ik, jij, hij, zij/ze, het, wij, jullie*. Deze woordjes hebben een naam: *persoonlijke voornaamwoorden*. Dat zijn woorden waarmee zelfstandige naamwoorden worden bedoeld. Zelfstandige naamwoorden zijn namen van mensen (personen), dieren, planten en dingen.

1 (Zij/ze zitten in de bus.)

2 (Zij/ze zit in de bus.)

3 (Zij/ze staan op het plein.)

4 (Hij staat op het plein.)

5 (Het hoort in de prullenbak.)

6 (Ze horen in de prullenbak.)

Vervolgens geeft u een korte toelichting bij opdracht 2 op bladzijde 60 van het Taalleesboek.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig in hun Taalschrift.

extra oefening

Taalleesboek 1, bladzijde 61 en 62, oefening 3 t/m 5

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt de antwoorden van de gemaakte opdrachten. U laat enkele leerlingen vertellen welk opdracht zij het lastigst vonden en waarom, en hoe zij er nu tegenaan kijken.

Didactische tip:

De termen onderwerp en gezegde zijn nog niet bekend. Ze worden in het volgende thema geïntroduceerd. Persoonlijke voornaamwoorden zijn vrij uitvoerig behandeld in klas 4. Maar nu wordt deze term voor het eerst genoemd!

Er zijn leerlingen die kunnen zeggen dat 'het' een lidwoord is. U zegt dan dat 'het' soms een lidwoord is (als het voor een zelfstandig naamwoord staat, zoals papiertje) en soms een persoonlijk voornaamwoord (als het in de plaats komt van een zelfstandig naamwoord, zoals in zin 5).

De woorden *klauterwanden* en *touwbruggen* worden ook uitgelegd met plaatjes zodat de leerlingen begrijpen wat de woorden betekenen en de tekst beter begrijpen.

Antwoorden	
-------------------	--

Taalleesboek 1, bladzijde 59 t/m 62

1

1 *de kinderen*

3 *de bestuurder*

2 *het meisje*

4 *de vaders en moeders*

2.1

1 *m*

2 *e*

3 *e*

4 *m*

5 *e*

2.2

1 De leerling *luistert naar de bestuurder.*

2 De prullenbakjes *staan voorin.*

3 Lopen de juffen *door de bus?*

4 Het kind *zwaait naar de ouders.*

5 De bussen *rijden de hoek om.*

2.3

1 Zij *luisteren naar de bestuurder*

2 Het *staat voorin.*

3 Loopt zij/ze *door de bus?*

4 Zij/ze *zwaaien naar de ouders.*

5 Hij *rijdt de hoek om.*

extra oefening Taalleesboek 1, bladzijde 61 en 62

extra 3

1 wij 2 jullie 3 wij 4 wij 5 jullie

extra 4.1

De zinnen bij opdracht 3 zijn meervoud.

extra 4.2

bijvoorbeeld:

- 2 Tim houdt van patat.
- 3 Mijn opa praat over de schouders.
- 4 Oma lacht om het verhaal van de lachspiegel.
- 5 Koop jij drop?

extraplus 5

- 1 Ik tel het geld.
- 2 Ik hoop dat er een doolhof is.
- 3 Ik wijs naar boven.
- 4 Ik zit in de achtbaan.
- 5 Ik hou(d) niet van griezelen.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de advertentie, de reclame, de folder, het tarief, de informatie, de toeristische informatie en de trekpleister.**
- De leerlingen oefenen het schrijven van een advertentie.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 3, Woordcluster 4 (gr. 8, Th. 9)

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 62 t/m 64
- Werkboek 1, bladzijde 19 t/m 22
- Werkschrift

Vorbereiding

- **youtube film over advertentie:** <https://youtu.be/Kw6GBhcvZk0> "McDonald's zwembad advertentie"
- folders (of prints via internet) van verschillende pretparken, een krant met diverse advertenties

Extra oefening

- Taalleesboek 1, bladzijde 64 oefening 3 en 4

Betekenis van de woorden

de advertentie:	Een advertentie is een stukje in de krant om bijvoorbeeld iets te koop aan te bieden.
de reclame:	Als iemand reclame voor iets maakt, zegt hij dat het heel goed of leuk is. Hij hoopt dat veel mensen het dan gaan kopen. Als een vereniging reclame maakt, wordt er moeite gedaan om nieuwe leden te krijgen.
de folder:	Een folder is een blaadje met reclame of informatie.
het tarief:	Een tarief is een vaste prijs. Die moet je betalen als je ergens gebruik van maakt, bijvoorbeeld van de telefoon, de bus, of water en stroom.
de informatie:	Informatie zijn inlichtingen of gegevens waardoor je meer over een onderwerp te weten komt.
de toeristische informatie:	Informatie die speciaal bedoeld is voor mensen die op vakantie gaan of een dagje uit willen. Met toeristische informatie komen ze van alles te weten over de stad of het land dat zij bezoeken.
de trekpleister:	Een trekpleister is een plaats die populair en voor toeristen aantrekkelijk is. Op Aruba is bijvoorbeeld de natural bridge een trekpleister.

Start**5**

U laat het filmpje over de advertentie van McDonald's zien. U houdt een kort gesprekje over advertenties aan de hand van het Woordweb. Vervolgens snuffelt u uitgebreid tussen de folders (of prints) van pretparken. U zegt:

“Ik wil een dagje naar een pretpark. Maar naar welk?
Op Aruba hebben we alleen Parke Arawa. Zo nu en dan hebben we één die van het buitenland komt.”

Kern – Instructie 1**15**

U toont de advertenties en folders aan de leerlingen. Vervolgens neemt u de krant en u zegt:

“Als je meer wilt weten over iets, dan kun je de krant lezen. Daarin staat veel **informatie**. In de krant staan ook **advertenties**. Een **advertentie** is een stukje in de krant waar je bijvoorbeeld in kunt lezen hoe leuk of hoe goed iets is.”

U wijst in de krant enkele **advertenties** aan en vertelt in het kort waar zij over gaan. U vervolgt:

“In **de advertentie** over het pretpark die ik laatst zag, maakte het pretpark **reclame** voor zichzelf. **Reclame** ken je van de televisie, maar **reclame** is dus ook een stukje tekst met of zonder foto in de krant of een tijdschrift of op straat. De mensen die **reclame** voor iets maken, hopen dat je het gaat kopen. Bij **de reclame** voor een pretpark hopen ze dat je naar het pretpark komt. Je kunt ook meer te weten komen door een **folder** te lezen. **Een folder** is een blaadje of een gevouwen papier. Hierin staat **informatie** over het pretpark. **Informatie** is alles waardoor je meer te weten komt. In **een folder** staat bijvoorbeeld **informatie** over wat je er allemaal kunt doen, waar het is, wanneer het open is en ook over **de tarieven**. **Het tarief** is de prijs voor een kaartje. **Het tarief** is de prijs die je voor iets moet betalen. Voor kinderen en oudere mensen gelden vaak lagere **tarieven**. Die hoeven dus minder te betalen dan mensen die ouder zijn dan 20 jaar maar nog geen 60 jaar zijn. Bij de ingang hangt meestal een bord met **de tarieven**, dan kun je zien hoeveel je moet betalen. Al deze **informatie** kun je ook vinden op het internet. Stel je bent een toerist en je wilt naar Aruba komen, dan ga je eerst op zoek naar **toeristische informatie**

over Aruba. Je wilt weten wat je allemaal kunt doen. **Informatie** over autoverhuur, hotels, musea, winkels, activiteiten is **toeristische informatie**.

Iedere stad of land heeft plaatsen waar mensen graag naar toe gaan. Die plaats trekt mensen aan omdat het een populaire plaats is. Dat wordt ook wel een **trekpleister** genoemd. Op Aruba is bijvoorbeeld de *Natural Bridge* een **trekpleister**. Maar ook de mooie witte stranden zijn een **trekpleister**. ”

U praat verder met de leerlingen en u kunt vragen stellen zoals:

- Heb je weleens **reclame** op de tv gezien over een pretpark of misschien een circus? Welke?
- Heb je weleens **een advertentie** gezien over een pretpark?
- Hoe zag die **advertentie** er uit? Wat stond er allemaal in?
- Ken je ook **folders** die over iets anders gaan? (bijvoorbeeld: **folders** uit het **folderrekje** in de wachtkamer bij de huisarts, **folders** van het reisbureau. Daarin staat **informatie** over bepaalde ziektes of **toeristische informatie** over landen die je kunt bezoeken.)

U kunt voorbeelden van **een folder** en **een advertentie** hangen bij het Woordweb. Daarna neemt u bladzijde 21 en 22 van het Werkboek samen door met de leerlingen. U maakt de opdrachten ook gezamenlijk.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2	20
----------------------------	-----------

Daarna neemt u opdracht 2.2 op bladzijde 64 van het Taalleesboek samen door met de leerlingen. Hierbij moeten zij zelf een advertentie maken van een zelfbedacht pretpark. Nadat u de opdrachten doorgenomen hebt, gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk. U biedt hulp waar nodig.

extra oefening

Taalleesboek 1, bladzijde 64 oefening 3 en 4.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U laat enkele leerlingen hun advertentie voor hun pretpark voorlezen. Na het voorlezen van een advertentie laat u steeds een andere leerling vertellen of die alle noodzakelijke gegevens van de opdracht heeft gehoord. U bespreekt de mogelijke moeilijkheden die de leerlingen hebben ondervonden bij de opdrachten.

Didactische tip:

Het is belangrijk dat u de leerlingen ervan bewust maakt dat niet alles waar hoeft te zijn wat in advertenties en reclames staat. Dat ze niet alles wat ze in een advertentie zien direct moeten aannemen. Eerst goed nadenken, goed lezen, heb je het echt nodig? Vergelijk de woorden anders geef je straks teveel geld uit. Heb je de kleine letters gelezen?

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 16 en 17

1

1 een blaadje met reclame of informatie

2 koop ons telefoontje

3 afl. 200

4 afl. 25

5 eigen tekst

2

De woorden die doorgestreept moeten worden zijn: meubelen, huiskamers, taarten en sokken.

Taalleesboek 1, bladzijde 64

2.2

zelfbedachte advertentie.

extra oefening Taalleesboek 1, bladzijde 64

extra 3

eigen tekst

extraplus 4

eigen advertentie met de aangeboden gegevens

Lesinhoud

- De leerlingen zoeken een gegeven woord met behulp van trefwoorden (of trefletters) op in een woordenboek.
- De leerlingen weten dat bij vervoegingen (van werkwoorden) en verbuigingen (van naamwoorden) de onverbogen vorm moet worden opgezocht in het woordenboek.
- De leerlingen zoeken betekenis(sen) van een woord op in een woordenboek.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 65 en 66
- Taalschrift

Vorbereiding

- woordenboek. (Er wordt uitgegaan van het Van Dale Juniorwoordenboek Nederlands. Hierin wordt gebruik gemaakt van trefwoorden.)

Extra oefening

- Taalleesboek 1, bladzijde 67 en 68, oefening 4 t/m 6

Start**5**

U zegt:

“Als je een woord niet weet of de betekenis van dat woord niet kent, wat doe je dan?” (dat woord opzoeken in een woordenboek)

De leerlingen nemen hun woordenboek voor zich. U laat een bladzijde opzoeken. U wijst hierbij op de trefwoorden (of de trefletters, bij bepaalde woordenboeken) en de functie hiervan. U wijst er tevens op dat woorden niet altijd in dezelfde vorm in het woordenboek staan als in de tekst van het boek.

U zegt:

“Staat er in het boek bijvoorbeeld ‘hengsten’, dan moet je zoeken bij ‘hengst’. Staat er een vorm van een werkwoord als ‘gevlogen’, ‘vloog’ of ‘vliegt’, dan moet je zoeken bij een woord dat je vindt met de zin: ‘Ik kan vliegen.’ Dit woord noemen we de woordenboekvorm of het hele werkwoord. In deze les gaan we oefenen met het woordenboek.”

Kern – Instructie**35**

U licht de opdrachten op bladzijde 65 en 66 van het Taalleesboek kort toe.
Vervolgens schijft u op het bord:

geleefd

U stelt de volgende vragen:

- “Kan ik dit woord meteen in het woordenboek vinden?” (nee)
- “Is het een werkwoord of een zelfstandig naamwoord?” (werkwoord)
- “Hoe kan ik dat woord vinden?” (met de zin: ‘Ik kan ...’)
- “Naar welk woord moet ik dan zoeken?” (leven)

U behandelt de volgende stappen (deze staan beschreven bij opdracht 3 op bladzijde 66 van het Taalleesboek):

- 1 Bedenk of dit het woord is dat je moet zoeken.
- 2 Kijk wat de eerste letter van het woord is.
- 3 Open het woordenboek ongeveer op de plaats van die letter.
- 4 Kijk naar de trefwoorden. (In sommige woordenboeken staan trefletters.)
- 5 Blader vooruit of terug.
- 6 Zoek de bladzijde met de trefwoorden (of trefletters) waar het woord tussen past.
- 7 Kijk of het woord op deze bladzijde staat.
- 8 Lees wat het woord betekent.

U doet deze oefening ook met de volgende woorden, waarbij de leerlingen steeds de onverbogen vorm moeten noemen. U schrijft op het bord:

lastige, leiders, getemd, leeuwen, grinnikte, bewaart

U maakt een schema op het bord.

woord	woordenboek
lastige	lastig
leiders	leiden
getemd	temmen
leeuwen	leeuw
grinnikte	grinniken
bewaart	bewaren

Bij de werkwoordsvormen kunnen ze het hulpzinnetje ‘Ik kan ...’ gebruiken.

Vervolgens vraagt u aan de leerlingen om het woord 'makke' (een makke pony) in hun woordenboek op te zoeken. Als de meeste leerlingen dit hebben gevonden, vraagt u een leerling wat hij heeft gedaan om het te vinden.

De leerlingen oefenen deze stappen nu nog eens één voor één. Hierbij geeft u aan wanneer de volgende stap gezet mag worden. U gebruikt hiervoor de volgende woorden en schrijft op het bord:

receptie, doolhof, geslagen

extra oefening

Taalleesboek 1, bladzijde 67 en 68, oefening 4 t/m 6

Afsluiting	5
-------------------	----------

De leerlingen werken verder aan de stof. U bespreekt daarna eventuele moeilijkheden die de leerlingen ondervonden.

Antwoorden

Taalleesboek 1, bladzijde 65 t/m 68

1

1 (legende een lever)	3 natuurkunde en nier	
2 schoonzus en schriël	4 grandioos en groeten	5 vorkheftruck en vuilnis

2

1 (liegen)	3 graven	5 pony
2 tam	4 verdwalen	6 griezelig

3

- 1 attractie: iets leuks wat je kunt doen of zien, bijv. op een kermis of in een pretpark
- 2 jaloeers: een naar/vreemd gevoel omdat iemand iets heeft wat jij ook wilt hebben
- 3 de woestijn: een groot gebied waar bijna geen water is

extra oefening Taalleesboek 1, bladzijde 67 en 68

extra 4

keuze uit: souvenir, doolhof, grandioos

het souvenir: het aandenken

de doolhof: een tuin met veel weggetjes en heggen, zodat je makkelijk kunt verdwalen

grandioos: geweldig

extra 5

1 grendel	4 hoffelijk
2 recent	5 woestijn
3 balie	

extraplus 6

1 zelden: bijna nooit

2 informeren: ergens een vraag over stellen; of iemand over iets vertellen, je licht hem erover in.

3 laconiek: kalm blijven en nog grapjes maken als er vervelende dingen gebeuren

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met **uw**, **eeuw** of **ieuw**.
- De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met **ij** of **ei**.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 23 t/m 25

Vorbereiding

- U zet het filmpje 'Staal categorie 7: eeuw-ieuw-woord' klaar. De link is https://youtu.be/5E_TRUYZkYQ, maar u vindt het via google met het zoekwoord 'staal eeuw-ieuw-woord'. Het filmpje staat dan als derde genoemd.
- U schrijft de woorden van oefening 5 op bord. Deze moeten wel af te dekken zijn zodat de leerlingen ze uit het hoofd in hun Werkboek kunnen schrijven.

Start**5**

U begint de les met het youtube-filmpje 'Staal categorie 7: eeuw-ieuw-woord'. Na het filmpje vraagt u de leerlingen waar meester Martijn en meester Jeroen het over hadden. (woorden met *eeuw*, *ieuw* en *uw*)

U vraagt of de leerlingen woorden kunnen noemen met *eeuw*, *ieuw* of *uw*. (leeuw, geeuw, schreeuw, spreeuw, eeuw, sneeuw, nieuw, nieuws, kieuw, benieuwd, duw, stuw, luw, uw)

Kern – Instructie 1**15**

U schrijft op het bord:

eeuw ieuw uw

U vraagt:

“Weten jullie ook nog waar je bij woorden met *eeuw*, *ieuw* en *uw* steeds op moet letten?” (op de *u*)

U wijst de leerlingen erop dat in woorden met *eeuw* en *ieuw* voor de *w* altijd een *u* geschreven wordt, ook al hoor je deze (bijna) niet. De regel luidt:

- Als er een *w* aan het einde van een woord of woorddeel staat, komt er altijd een *u* voor.

U vraagt de leerlingen wat er anders is aan *uw* vergeleken met *eeuw* en *ieuw*. (Hier hoor je de *u* wel.)

U vertelt de klas dat ze een oefening gaan maken. Ze nemen bladzijde 23 van het Werkboek voor zich. U vertelt dat u steeds een zin gaat voorlezen en dat zij alleen het *uw*-, *eeuw*- of *ieuw*-woord uit de zin moeten opschrijven.

Na elke zin schrijft u dit woord op het bord en kijken de leerlingen of ze het goed hebben geschreven. Fouten worden direct verbeterd.

U gebruikt de volgende zinnen:

(U zegt nogmaals dat ze alleen de woorden met *uw*, *eeuw* of *ieuw* moeten opschrijven)

- 1 Het is al **eeuwen** geleden dat de Spanjaarden op Aruba kwamen.
- 2 Het **geschreeuw** van de kinderen was van verre te horen.
- 3 We hoorden het **nieuwsbericht** op de radio.
- 4 Je moet de deur aan die kant **openduwen**.
- 5 De **nieuwste** single van de zangeres is een grote hit.
- 6 Moeder moet de kinderen vaak **waarschuwen** dat ze goed moeten uitkijken.
- 7 Alle vissen ademen door **kieuwen**.

U bespreekt vervolgens de oefeningen 2 en 3 op bladzijde 23 van het Werkboek en laat ze in tweetallen de oefeningen maken. Bij oefening 3 bespreekt u kort de plaatjes om na te gaan of ze begrijpen wat er met het tekeningetje wordt bedoeld.

U kijkt de opdrachten gezamenlijk na.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U zegt:

“Herinneren jullie je nog de zin van de vorige spellingsles: ‘*Aai nooit een leeuw of een tijger!*’ We hebben toen besproken dat er verschillende lastige woorden in staan om te schrijven. We hebben net geoefend met de *eeuw* van *leeuw* en woorden met de klanken *ieuw* en *uw*. Weten jullie nog welke klanken uit die zin ook lastig zijn om te schrijven?” (aai, ooi, oei, ij en ei)
 “We gaan nu verder oefenen met de *ij/ei*.”

U zegt:

“Voor de woorden waar een /ei/-klank in voorkomt, zijn er geen regels. Door vaak te oefenen en de woorden te lezen en te schrijven, ga je vanzelf onthouden welk woord met een *ij* of met een *ei* wordt geschreven.”

U hebt de woorden die hieronder staan al eerder op het bord geschreven.

U laat ze aan de leerlingen zien:

ij
gelijk
lekkernij
Frankrijk

ei
refrein
seizoen

U laat hen gedurende een halve minuut aandachtig de woorden bekijken die u op het bord hebt geschreven. U vraagt ze speciaal te letten op de spelling van de /ei/-klank. Wordt het woord met *ei* of mij *ij* geschreven?

Vervolgens dekt u de woorden af. U laat een leerling de ei-woorden uit het rijtje opnoemen. Daarna laat u een andere leerling de ij-woorden noemen. U laat de woorden opnieuw zien en u geeft de leerlingen de gelegenheid er nog een halve minuut naar te kijken. Dan bedekt u de woorden.

De leerlingen schrijven de woorden nu uit het hoofd in de twee kolommen op in hun Werkboek op bladzijde 24. Er volgt een controle via het bord.

U herhaalt deze oefening met de volgende woorden:

<i>ij</i>	<i>ei</i>
medelijden	aardbei
twijfelen	scheiding
maaltijd	
tegelijk	

De leerlingen maken vervolgens oefening 5 in het Werkboek op bladzijde 24. U geeft deze als een dictee waarbij de leerlingen de woorden met *ij* of *ei* moeten invullen. De rest van de zin staat er al. U leest de zinnen voor en herhaalt de woorden die zij moeten invullen.

- 1 Je moet je niet in je vingers **snijden**.
- 2 Als je nooit wilt luisteren, ben je behoorlijk **eigenwijs**.
- 3 Een zeeman maakt verre **reizen**.
- 4 Oma **zei**: "Laat me je **beide** handen eens voelen."
- 5 "Heb je **altijd** zulke warme handen?", vroeg ze.
- 6 Waarom **kijken** jullie zo zielig?
- 7 Vanavond **krijgen** we misschien onweer.
- 8 "Het onweersgebied **bereikt** vanavond ons eiland", zei de weerman.
- 9 Maar hij kreeg geen **gelijk**.
- 10 Het zware **schilderij** hangt aan een kromme **spijker**.

Oefening 6 op bladzijde 25 van het Werkboek bespreekt u kort en u doet de eerste twee woorden klassikaal. Daarna kunnen de leerlingen de opdracht zelfstandig afmaken.

Afsluiting

5

U tekent een slang op het bord en legt het spel 'De woordslang' uit. U schrijft het woord *ijs* in de slang. U legt uit dat de leerlingen een woord moeten bedenken dat begint met de laatste letter van het woord 'ijs'.

Daarnaast moet het een woord zijn met de klanken *eeuw*, *ieuw*, *uw*, *ij*, *ei*, *aai*, *ooi* of *oei*, dus bijvoorbeeld *stuw*. Ook het volgende woord moet weer met de laatste letter beginnen (de *w*) en uit een van de genoemde spellingscategorieën komen, bijvoorbeeld *waaien*. Zo ontstaat de woordslang.

Antwoorden	5
-------------------	----------

Werkboek 1, bladzijde 23 t/m 25

1

1 eeuwen	3 nieuwsbericht	5 nieuwste	7 kieuwen
2 geschreeuw	4 openduwen	6 waarschuwen	

2

nieuwjaar	opnieuw
sneeuwbal	afschuw
zeeleeuw	sneeuwbus

3

De leeuwin waarschuwde haar jongen voor gevaar.

4.1 ij

gelijk
lekkernij
Frankrijk

ei

refrein
seizoen

4.2 ij

medelijden
twijfelen
maaltijd
tegelijk

ei

aardbei
scheiding

5

1 snijden	4 zei, beide	7 krijgen	10 schilderij, spijker
2 eigenwijs	5 altijd	8 bereikt	
3 reizen	6 kijken	9 gelijk	

6

geheim
konijn
beide
bijna
veilig
eiland
keizer
reizen
marktplein
eindstreep
afscheid
wijsneus

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **het vee, de kudde, de roedel, het aanbod, de overvloed, de verzadiging** en **in trek zijn**.
- De leerlingen oefenen het meervoud opschrijven van zelfstandige naamwoorden met de uitgang -s, -en of -eren.
- De leerlingen oefenen het weten dat er zelfstandige naamwoorden zijn met een vorm in het enkelvoud, maar met een meervoudige betekenis (bijvoorbeeld vee).
- De leerlingen oefenen het weten dat er zelfstandige naamwoorden zijn met een meervoudsvorm die geen enkelvoudsvorm hebben (bijvoorbeeld hurken).

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 4, Woordcluster 5 (gr. 8, Th. 8)
- Woordspoor 4 (gr. 8, Th. 8)

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 68 t/m 72
- Werkboek 1, bladzijde 26 t/m 29

Vorbereiding

- **youtube film:**
 - <https://youtu.be/Up6KTxaE8K0> 'Jos Theys boerderij'
 - http://www.schooltv.nl/share/WO_NTR_426510 'Koeien melken'
(google: schooltv koeien melken)
- een afbeelding van een kudde

Extra oefening

- Taalleesboek 1, bladzijde 71 en 72, oefening 4.1 t/m 6.2

Betekenis van de woorden

het vee:	Vee, dat zijn dieren op een boerderij, zoals varkens, koeien, schapen, geiten en kippen. Boeren houden vee voor het vlees, de melk of de eieren.
de kudde:	Een kudde is een groep dieren, bijvoorbeeld schapen en geiten leven in een kudde.
de roedel:	Een roedel is een groep dieren. Honden, herten en wolven leven bijvoorbeeld in een roedel.
het aanbod:	Het aanbod is wat voorhanden is, wat aangeboden wordt.
de overvloed:	Als er overvloed is, is er van alles heel veel. 'In de supermarkt is er vlees in overvloed.'
de verzadiging:	Het gevoel dat je er genoeg van gegeten, genoten, gezien of gehad hebt. Als er heel veel van is, treedt soms verzadiging op. 'De markt voor Chinese supermarkten op Aruba lijkt overvol; er is sprake van verzadiging.'
in trek zijn:	Iets dat 'in trek' is, is iets dat veel mensen willen hebben of doen, bijvoorbeeld: bij de leerlingen is het spel Pokémon Go erg in trek.

Start	5
--------------	----------

U laat de film over een boerderij (Jos Theys boerderij) zien. Vervolgens laat u het Woordweb zien.

U vertelt:

“Er zijn dieren die in een groep leven. Net als jij, want jij woont bij jouw familie. Maar je spreekt bij dieren niet over familie. Wat zeg je dan wel? Daar komen we achter.”

Kern – Instructie 1	15
----------------------------	-----------

U zegt:

“Allereerst: alle dieren op een boerderij zoals varkens, koeien, schapen, paarden en kippen noemen we **het vee**. Een tijger is geen **vee**, want die woont niet op een boerderij. Soms zie je een groep schapen of geiten bij elkaar. Zo een groep noemen we **een kudde**. **Een kudde** is een groep boerderijdieren. Je hebt **een kudde** schapen, **een kudde** koeien, maar in andere landen horen kamelen ook bij het vee. Dus zeggen we ook een **kudde** kamelen. Als je ergens een groep herten ziet, noem je dat geen **kudde** maar **een roedel**. Dus een groep dieren die geen **vee** is noemen we **een roedel**, bijvoorbeeld **een roedel** honden, **een roedel** wolven, **een roedel** reeën. Maar je zegt: **een kudde** paarden, **een kudde** koeien, **een kudde** schapen.

We blijven nog even bij de koeien. We gaan naar nog een filmpje kijken. Daarin zie je een jongen vertellen over de boerderij van zijn vader. Kijk en luister goed.”

Na afloop van het filmpje zegt u:

“We zagen in het filmpje dat de koeien wel 25 liter melk per dag kunnen geven. En dat al die melk wordt opgehaald door een melkfabriek. Wat doen ze met die melk, denk je?” (Die doen ze in flessen of pakken. Ook worden er andere producten van melk gemaakt zoals vla of yoghurt.)

“Jullie hebben al die pakken melk en yoghurt vast wel eens in de supermarkt zien staan. Alles wat je in de winkel ziet staan, noemen we ook wel **het aanbod**. **Het aanbod** is dus wat aangeboden wordt. Wanneer dat **aanbod** groot is en er dus veel van is, dan is er een **overvloed**.

In dit geval is er dus melk **in overvloed** te koop. Wanneer mensen graag melk kopen dan is melk **in trek** bij de mensen. Maar het komt ook wel eens voor dat er te veel van een bepaald product is. Dan is er zo'n **overvloed**, dat de producenten, dus degene die het product kweekt, verbouwt of produceert, het niet meer allemaal kunnen verkopen.

Als het zover komt, spreken we van **verzadiging**. **Het aanbod** van melk kan bijvoorbeeld te groot zijn. Dat zorgt ervoor dat de markt voor melk **verzadigd** is. Dit betekent dat de kopers van melk genoeg hebben en het niet meer **in trek** is. De verkopers kunnen de melk dan niet meer kwijt. De markt voor melk is dan helemaal gevuld (en loopt zelfs over). **Verzadiging** betekent helemaal gevuld zijn. Net zoals een spons **verzadigd** kan zijn met water. De spons neemt water op totdat hij **verzadigd** is, vanaf dat moment loopt het water eruit. Zo gaat het ook met de markt. De markt neemt melk op totdat **verzadiging** optreedt. Voor de boeren zit er dan niets anders op dan hun melk te vernietigen. Zonde als je bedenkt dat die melk zeker **in trek** zou zijn bij een grote groep hongerige mensen op de wereld en deze melk maar wat graag zou drinken.

Vervolgens bespreekt u de opdrachten op bladzijde 28 en 29 van het Werkboek samen met de leerlingen.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

20

U leest de tekst voor van opdracht 1 op bladzijde 68 van het Taalleesboek. Daarna geeft u leesbeurten. U houdt een kort gesprek over de inhoud van de tekst. Vervolgens neemt u de opdrachten in het Taalleesboek samen door met de leerlingen. U wijst even op de verdubbeling van medeklinkers in woorden als bossen en fietstassen. Ook dat 'blad' twee meervouden heeft (bladen en bladeren). Als het een blad van een boom is, is het meervoud bladeren. U vraagt:

“Wie kent er nog een blad?” (bijvoorbeeld een blad als tijdschrift)

U zegt dan dat het meervoud van dat blad altijd bladen is.

Hierna schrijft u op het bord:

het vee

U vraagt:

“Betekent **vee** één koe of één schaap of juist meer koeien of schapen?” (Het **vee** betekent meer dieren op een boerderij.)

“Is het woord vee enkelvoud of meervoud?” (enkelvoud)

U zegt dat een woord als ‘**vee**’ enkelvoud is, want er staat geen -en of -eren achter, maar dat er wel ‘meer’ dieren mee bedoeld worden. De vorm is dus enkelvoud maar de betekenis is meervoud. In het verhaaltje staan nog een paar van zulke woorden. U schrijft er enkele op het bord:

roedel

kudde

U vraagt:

“Hoe kun je zien dat dit woorden in het enkelvoud zijn?” (Er staat geen -en, -s of -eren achter.)

“Maak eens duidelijk dat er steeds ‘meer’ (dieren, dingen) mee bedoeld worden.” (Een **kudde** is altijd meer dan één koe of schaap, een **kudde** is een groep dieren.)

Vervolgens zegt u:

“In het verhaaltje staat dat Barbara op haar hurken gaat zitten (regel 8). Wie kan voordoen wat Barbara doet? Je buigt je knieën en gaat laag bij de grond zitten. Je billen komen net niet op de grond. Dat is hurken.”

U zegt:

“In dit verhaal is ‘hurken’ een zelfstandig naamwoord en geen werkwoord. Het woord ‘manen’ is ook zo een woord. Hier worden de nekharen van een paard mee bedoeld.”

Vervolgens bespreekt u de opdrachten 1 en 2 op bladzijde 69 en 70 van het Taalleesboek samen met de leerlingen.

De leerlingen maken de opdrachten in het Werkboek en het Taalleesboek zelfstandig. U biedt hulp waar nodig is.

extra oefening

Taalleesboek 1, bladzijde 71 en 72, oefening 4.1 t/m 6.2

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt de antwoorden samen met de leerlingen. En welke moeilijkheden ze tegengekomen zijn.

Didactische tip:

Het woord kolonie wordt niet in de les behandeld, maar wordt wel genoemd op het Werkblad.
Het is dan belangrijk dat u dit woord ook uitlegt.

Antwoorden

Taalleesboek 1, bladzijde 68 t/m 72

1.1

1	2	3
<i>pretparken</i>	<i>broertjes</i>	<i>kinderen</i>
<i>dagen</i>	<i>vaders</i>	<i>eieren</i>
<i>bossen</i>	<i>schouders</i>	<i>lammeren</i>
<i>fietstassen</i>	<i>vakanties</i>	<i>bladeren</i>

1.2

In rij 1: -en *In rij 2: -s* *In rij 3: -eren*

2

1 meervoud *2 manen* *3 maan* *4 manen*

3.1

1 hurken *2 hersens* *3 mazelen* *4 waterpokken*

3.2

meervoud

extra oefening Taalleesboek, bladzijde 71 en 72

extra 4.1

enkelvoud

extra 4.2

(vee), roedel, kudde, rommel

extra 5

wortels

extraplus 6.1

bijvoorbeeld:

In het bos zijn paden om op te wandelen.

Er zaten een paar padden in de tuin.

extraplus 6.2

1 beenderen *2 benen* *3 beenderen* *4 benen*

Werkboek 1, bladzijde 28 en 29

1

1 kudde

2 roedel

3 kolonie

4 vee

2

vee

3

	<i>schapen</i>	<i>herten</i>	<i>meeuwen</i>	<i>mieren</i>	<i>geiten</i>	<i>wolven</i>
<i>roedel</i>	-	+	-	-	-	+
<i>kudde</i>	+	-	-	-	+	-
<i>kolonie</i>	-	-	+	+	-	-

4

overvloed — *Er is te veel*
verzadiging — *Wat er te koop is*
aanbod — *Er is heel veel*

5

in trek zijn: wat veel mensen willen, cool, populair, nog meer, leuk

niet in trek zijn: erg stom, afgelopen, onaantrekkelijk, het einde, niet meer populair

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de dubbele betekenis** en **de dubbele betekenis van zeven, vieren** en **de trap**.
- De leerlingen oefenen homoniemen (homofonen) in zinnen te gebruiken.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 3

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 72 t/m 75
- Werkboek 1, bladzijde 30 t/m 32

Vorbereiding

- U kopieert bladzijde 31 en 32 van het Werkboek voor alle leerlingen.
- een schaal, een emmertje zand en een zeef.
- scharen

Extra oefening

- Taalleesboek 1, bladzijde 74 en 75, oefening 4 en 5

Betekenis van de woorden

de dubbele betekenis:	Een woord heeft een dubbele betekenis als het twee betekenissen heeft. Het woord trap betekent bijvoorbeeld schop of ladder.
de zeven:	Zeven is het getal tussen de zes en de acht.
zeven:	Iets zeven is iets door een zeef laten lopen. Als je pap of meel zeeft, haal je de klontjes en grote stukken eruit.
de vieren:	Vieren is een paar keer het cijfer vier. Als je drie papiertjes met het cijfer vier erop in je hand hebt, heb je drie vieren.
vieren:	Als je iets viert kun je een feestje geven. Als je bijvoorbeeld je verjaardag viert, geef je een feestje.
de trap:	Een trap is een schop, een harde stoot met je voet.
de trap:	Een trap heeft treden. Een trap gebruik je om naar boven of naar beneden te lopen.

Start**5**

U schrijft het getal 7 op het bord en u vraagt:

“Wat staat er op het bord? Lees het op.”

Vervolgens zet u een schaal, een emmertje zand en een zeef op tafel. U gaat een beetje zand **zeven**. U vraagt hulp van een leerling.

U zegt:

“Zo, ik ga het zand **zeven**. Kijk, het zand valt door de gaatjes in de schaal en de grote korrels blijven in de zeef zitten. Dat noemen we **zeven**. Hé wat grappig. Er staat ook **een zeven** op het bord: één woord maar twee betekenissen, dus een woord met **een dubbele betekenis**. **Zeven** heeft **een dubbele betekenis** want **zeven** heeft twee betekenissen.

U vraagt:

“Zijn er nog meer woorden met **een dubbele betekenis**?”

Kern – Instructie 1	35
----------------------------	-----------

U geeft een paar leerlingen een beurt en u schrijft de antwoorden op het bord, eventueel met de betekenissen. Mochten ze de volgende woorden niet genoemd hebben dan noemt u die op. U zegt:

“Hier is er nog één: jullie zitten met z’n **vieren** in een groepje en morgen (of overmorgen of gisteren of ...) **vieren** we de verjaardag van ... (u noemt een naam op). **Vieren** heeft dus een dubbele betekenis. En **de trap**. Ik loop **de trap** op naar boven, maar ik geef **een trap** tegen de bal. Dus **trap** heeft ook **een dubbele betekenis**.”

U neemt het Woordweb voor u en u bespreekt de betekenissen van de nieuwe woorden. Nadat u de woorden hebt uitgelegd gaat u een kort gesprekje aan met de leerlingen. U vraagt:

“Jullie hebben net een paar woorden genoemd met **een dubbele betekenis**. Ik heb er ook een paar genoemd. Wie weet er nog meer woorden met twee betekenissen?” (Als de leerlingen niets weten dan helpt u ze een handje door één betekenis zelf te geven en de andere te laten raden door de leerlingen, bijvoorbeeld: de bril, het haar, het oor, het blad, het slot, het kussen, enzovoort).

U deelt de gekopieerde Werkbladen uit en u zegt:

“ We gaan opdrachten maken en spelletjes doen met woorden met **een dubbele betekenis**. Dat zijn woorden die meer dingen kunnen betekenen.”

U bekijkt en bespreekt de plaatjes samen met de leerlingen. Bij haringen en opscheppen moet u wat meer uitleggen als het nodig is.

Vervolgens knippen de leerlingen alle plaatjes op bladzijde 31 uit en plakken deze in het juiste hokje op bladzijde 32 van het Werkboek.

Daarna neemt u opdracht 2 op bladzijde 72 in het Taalleesboek samen door met de leerlingen. De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig. U biedt hulp waar nodig is.

U controleert de antwoorden samen met de leerlingen.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Afsluiting	5
-------------------	----------

Opdracht 3 op bladzijde 73 van het Taalleesboek wordt samen met de leerlingen besproken en in groepen gedaan.

U vraagt:

- “Hoe ging het Memory-spel? Was het moeilijk om telkens een zin te bedenken?”
- Heb je nog een nieuw woord geleerd? Welk?
- Hoe ging het werken in tweetallen?”

Didactische tip:

De kopieerbladen kunt u op dun karton of kartoline kopiëren voor de stevigheid.

Om het memoryspel goed te spelen, moet u de woorden *haringen* en *opscheppen* uitleggen.

Antwoorden

Taalleesboek 1, bladzijde 72 t/m 75

2

1 I 3 H 5 G 7 J 9 D

2 F 4 C 6 B 8 E 10 A

extra oefening Taalleesboek 1, bladzijde 74 en 75

extra 4

1 c 3 a 5 p

2 b 4 e 6 d

extraplus 5

bijvoorbeeld:

bank, schop, rot, lok, slang, slap, kam, bos.

De verschillende betekenissen moeten uit de zelfbedachte zinnen blijken.

Werkboek 1, bladzijde 31 en 32

1

opscheppen: E en J

val: C en H

blad: B en G

haringen: A en D

vieren: F en I

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het ontdekken dat je moeilijke woorden soms kunt begrijpen als je terugleest.
- De leerlingen oefenen het ontdekken dat je samengestelde woorden vaak uit de samenstellende delen kunt verklaren.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 79 t/m 81

Extra oefening

- Taalleesboek 1, bladzijde 80 en 81

Start**5**

U zegt:

“Als je een moeilijk woord in een tekst leest kun je proberen om de betekenis uit de tekst zelf te halen door even terug te lezen. We gaan dit in deze les proberen.”

Kern – Instructie**35**

Op het bord schrijft u:

reductie**container**

U laat de leerlingen gissen naar de betekenis en schrijft een paar van hun antwoorden op het bord. Dan leest u de volgende tekst voor.

Toen we bij het pretpark kwamen, zei mama: “Kijk eens, we hoeven minder te betalen dan ik dacht. We krijgen korting. Op dat bord staat dat groepen van zes personen of meer reductie krijgen.”

U leest deze tekst nog eens voor. U zegt:

“Let eens goed op of je nu kunt begrijpen wat reductie betekent.”

Na het voorlezen laat u enkele leerlingen zeggen wat reductie betekent (korting, minder betalen) en u schrijft de goede antwoorden op het bord.

U herhaalt deze procedure met de volgende tekst:

Overal in het pretpark lazen we dat we papier en andere rommel in een bak moesten gooien. Er stonden wel tien van die containers.

Vervolgens schrijft u op het bord:

wildwaterbaan

U vraagt welke korte woorden er in dit lange woord zitten.

U schrijft die op het bord:

wild water baan

U zegt:

“Het is een baan met ...?”

De leerlingen vullen aan (wild water). Het woord ‘baan’ kunt u verduidelijken met woorden als rijbaan en glijbaan. Op soortgelijke wijze behandelt u de samenstelling *familieschommel*. Vervolgens laat u de leerlingen de tekst op bladzijde 79 van het Taalleesboek lezen. U bespreekt opdracht 1 samen met de leerlingen.

Vervolgens gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk. Ze mogen in tweetallen werken. U biedt hulp waar nodig is en u kijkt of de leerlingen bij het opzoeken van de woorden de aangeleerde strategie (teruglezen) volgen.

extra oefening

Taalleesboek 1, bladzijde 80 en 81

Afsluiting	5
-------------------	----------

U kijkt samen met de leerlingen de opdracht na.

Didactische tip:

U legt de woorden reductie en containers uit.

Antwoorden	5
-------------------	----------

Taalleesboek 1, 79 t/m 81

1

verfrissing = iets koels (drinken)

service = goede bediening

afrekenen = betalen

recreatie = ontspanning, iets leuks doen

informatie = iets dat je te weten gekomen bent

zich amuseren = zich vermaken

directie = leiding (van een bedrijf)

aansprakelijk = verantwoordelijk

diefstal = er wordt (is) gestolen

2

(Waarschijnlijk zullen de volgende woorden uit de teksten gehaald worden, maar er kunnen ook wel andere woorden bij staan.)

tarieven = prijzen

groepstarieven = de prijs voor een groep (een gezin of een klas)

achtbaan = een baan in de vorm van een acht

extra oefening Taalleesboek 1, bladzijde 80 en 81

extra 3

balie = een soort tafel of toonbank

informatiebalie = tafel of toonbank waar je dingen kunt vragen

souvenirwinkel = winkel waar je een aandenken kunt kopen

extraplus 4

eigen tekst die voldoet aan de gestelde voorwaarde

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de excursie, de attractie, het souvenir**.
- De leerlingen oefenen de betekenis(sen) van een woord in een woordenboek op te zoeken en te gebruiken.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 5

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 76 en 78
- Taalschrift
- Werkboek 1, bladzijde 33

Vorbereiding

- youtube film: <https://youtu.be/vFlf3Rwina0> "Dolfijnenshow Boudewijn Seapark 21 mei 2011"
- Van Dale Juniorwoordenboek Nederlands

Extra oefening

- Taalleesboek 1, bladzijde 77 en 78, oefening 4.1 t/m 5

Betekenis van de woorden

de excursie:	Een excursie is een uitstapje met een groep om iets te leren.
de attractie:	Een attractie is iets leuks dat je kunt doen of zien, bijvoorbeeld op een kermis of in een pretpark.
het souvenir:	Een souvenir is een ding dat je herinnert aan iets of iemand. Een schelp kan bijvoorbeeld een souvenir zijn van een vakantie aan zee. De toeristen die naar Aruba komen kopen vaak souvenirs.

Start**5**

U vraagt aan de leerlingen welke uitstapjes ze zich kunnen herinneren van school. U schrijft ze op het bord.

Kern – Instructie 1**20**

U vertelt:

"Als we een uitstapje maken met de klas is dat een schoolreis of **een excursie**? Een schoolreisje is voor je plezier, **een excursie** ook maar van **een excursie** kun je ook iets leren. **Een excursie** is dus een uitstapje waar je iets van leert."

U noemt nu voorbeelden die de leerlingen in de introductie hebben genoemd.

U zegt:

“Als we op schoolreisje gaan naar een pretpark, zijn daar allerlei **attracties**. Voorbeelden van **attracties** zijn een achtbaan, een doolhof, een spookhuis enzovoort. Een **attractie** is dus iets bijzonders wat je in een pretpark kunt meemaken. Als je een uitstapje maakt is het vaak leuk om een **souvenir** te kopen. Een **souvenir** is iets wat je koopt om later aan het uitstapje terug te kunnen denken. Een **souvenir** bij een dierentuin is bijvoorbeeld een knuffeldier. Als je later het knuffeldier ziet, denk je weer terug aan de dierentuin waar je bent geweest. Een **souvenir** bij een pretpark is bijvoorbeeld een sleutelhanger en een **souvenir** van een museum is bijvoorbeeld een poster of een ansichtkaart. Vaak koop je **souvenirs** in een souvenirwinkel.”

U bekijkt samen met de leerlingen het Woordweb. U vraagt aan de leerlingen of zij nog aanvullingen weten en u bespreekt de genoemde voorbeelden.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

15

Vervolgens zegt u:

“We gaan oefenen om deze nieuwe woorden op te zoeken in het woordenboek.”

De leerlingen nemen hun woordenboek voor zich. U schrijft op het bord:

attractie

De leerlingen zoeken de betekenis op in het woordenboek en u laat een leerling dit voorlezen. U vraagt of er een voorbeeldzin in het woordenboek staat en u laat dit ook voorlezen. U doet dit ook met het volgend woord. U schrijft op het bord:

souvenir

U neemt de opdrachten 1 t/m 3 op bladzijde 76 en 77 van het Taalleesboek samen door met de leerlingen.

extra oefening

Taalleesboek 1, bladzijde 77 en 78, oefening 4.1 t/m 5

Afsluiting**5**

U vraagt enkele leerlingen welke opdracht ze het leukst vonden om te doen en laat hen dan vervolgens het bijbehorende verhaal voorlezen. Daarna laat u eventueel de rest van de film zien.

Antwoorden

Taalleesboek 1, bladzijde 76 t/m 78

1

1 verder 2 terug 3 terug 4 verder 5 verder

2

- 1 Ik zoek: grijnzen. Het betekent: je gezicht in een lach trekken.
- 2 Ik zoek: attractie. Het betekent: iets leuks wat je kunt doen of zien.
- 3 Ik zoek: souvenir. Het betekent: een aandenken, een voorwerp dat een herinnering is aan iets of iemand.
- 4 Ik zoek: oponthoud. Het betekent: een poosje niet verder kunnen met iets.
- 5 Ik zoek: megafoon. Het betekent: een grote toeter die je stem harder laat klinken als je erdoor praat.

3

- 1 a Sanne bekijkt de folder met informatie over het Dolfinarium.
- 2 a De meeuwen leven in een kolonie bij elkaar.
- 3 b Marion is zo vlijftig, ze gaat altijd meteen aan het werk.
- 4 b Wij gaan met de klas op excursie naar de brandweerkazerne.
- 5 a De agent zei door een megafoon tegen de toeschouwers dat ze moesten doorlopen.

extra oefening Taalleesboek 1, bladzijde 77 en 78

extra 4.1

bijvoorbeeld:

- 1 Ik dacht dat we een uitstapje maakten om iets te leren.
- 2 Juf Brigitte pakt het apparaat waardoor je kunt praten.
- 3 "Geweldig!", roept Freek.

extra 4.2

eigen woorden

(Het is uiteraard mogelijk dat de leerlingen verder geen moeilijke woorden zijn tegengekomen.)

extraplus 5

eigen zinnen met de gegeven woorden

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met **aai**, **ooi** of **oei**.
- De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met **uw**, **eeuw** of **ieuw**.
- De leerlingen oefenen het schrijven van meerlettergrepige woorden met **ij** of **ei**.
- De leerlingen oefenen het vinden van de persoonsvorm, door de zin van tijd te veranderen of van enkelvoud meervoud te maken of andersom.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek , bladzijde 34 t/m 37

Vorbereiding

- U maakt kaartjes met woorden uit de spellingscategorieën van dit thema (zie onder 'Start').
- U schrijft op het bord (kolommen):

ij/ei**aai/ooi/oei****uw/eeuw/ieuw**

Lesdoel 1, 2 en 3 zijn een herhaling van les 5 en 10. Lesdoel 4 gaat over werkwoordspelling en is een herhaling van wat de leerlingen in klas 4 hebben geleerd.

Start**10**

U begint de les vandaag met een spel. U maakt een stapel kaartjes met op ieder kaartje twee woorden. U laat een leerling voor de klas komen die u het kaartje geeft. De leerling gaat één van de twee woorden uitbeelden. Welke dat is, mag hij zelf kiezen. De klas moet raden welk woord de leerling heeft uitgebeeld. Wanneer het woord geraden is, schrijft de leerling het woord in de juiste kolom op het bord. Dit kunt u een aantal keren herhalen.

De woorden op de kaartjes zijn:

strijkijzer zwaaien	duwen snijden	schilderij vogelkooi
roeien geeuwen	papegaai sneeuwen	leeuw uitglijden

Kern – Instructie 1**20**

Wanneer de kaartjes op zijn, wijst u de leerlingen op de drie kolommen op het bord. U vraagt een aantal leerlingen te verwoorden waarom deze drie rijen zijn gemaakt. (Dat zijn lastige klanken/woorden om te schrijven.)

U laat de leerlingen de bijzonderheden nog eens verwoorden:

- Je hoort /aaj/, /ooj/, /oej/, maar je schrijft *aai*, *ooi*, *oei*.
- Je hoort /ei/, maar dan weet je nog niet hoe je het moet schrijven. Woorden met *ij* of *ei* moet je door inprenten aanleren.
- Bij *uw*, *eeuw*, *ieuw* geldt de regel dat: als er een *w* aan het einde van een woord of woorddeel staat, komt er altijd een *u* voor.

Als een leerling de regel of bijzonderheid van de woorden niet helemaal verwoordt, vraagt u een andere leerling dit aan te vullen. Als alle drie 'regels' genoemd zijn, vertelt u dat ze oefeningen gaan maken waarin alle drie spellingsproblemen voorkomen.

De leerlingen nemen bladzijde 34 van het Werkboek voor zich. U vertelt dat de leerlingen met alle drie bijzonderheden gaan oefenen. Nadat u oefening 1 gezamenlijk hebt gemaakt, bespreekt u kort oefening 2, 3 en 4. U kunt van iedere oefening de eerste twee zinnen gezamenlijk doen. De leerlingen kunnen vervolgens in tweetallen zelfstandig aan het werk. Wanneer zij een oefening af hebben, geven ze dit bij u aan, zodat u hun werk kunt controleren. Tijdens het maken van de oefeningen loopt u rond en helpt u waar dat nodig is.

Extra:

De leerlingen maken oefening 5 en 6 zelfstandig of in tweetallen.

Kern – Instructie 2**10**

U schrijft de volgende zin op het bord:

Ik zoek de persoonsvorm in deze zin.

U vraagt aan de leerlingen of ze nog weten hoe je een persoonsvorm zoekt in een zin. U herhaalt de regels:

“Je kunt de persoonsvorm op twee manieren vinden, namelijk door de tijd van de zin te veranderen of door van meervoud enkelvoud te maken of omgekeerd. Het veranderen van de tijd gebruiken we het meeste.”

Vervolgens past u beide manieren toe op de zin op het bord:

1 de tijdproef

Ik zoek de persoonsvorm in deze zin.

- 1 Is dit een toen-zin of een nu-zin? (Een nu-zin.)
- 2 Kun je er een toen-zin van maken? (Ja, *Ik zocht de persoonsvorm in deze zin.*)
- 3 Het woord dat verandert (*zoek, zocht*) is de persoonsvorm.

2 de getalproef

Ik zoek de persoonsvorm in deze zin.

- 1 Gaat dit om één of meer? (Eén: *Ik*)
- 2 Kun je er een meer-zin van maken? (Ja, *Wij zoeken de persoonsvorm in deze zin.*)
- 3 Het woord dat verandert (*zoek, zoeken*) is de persoonsvorm.

U maakt samen met de leerlingen oefening 7 in het Werkboek.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U herhaalt het spel uit START met woorden die nog niet aan bod zijn gekomen.

Didactische tip:

Het uitgangspunt bij de werkwoordspelling is dat voor de meeste werkwoorden dezelfde regels als voor onveranderlijke woorden.

Een voorbeeld:

In de zin '*Er zitten veel pitten in een appel.*' wordt het werkwoord *zitten* evenals het zelfstandig naamwoord *pitten* geschreven met twee *t*'s op grond van de verdubbelingregel.

Nog een voorbeeld:

In de zin '*De hond is verwend.*' geldt zowel bij *hond* als *verwend* de verlengingsregel. Maar die verlengingsregel geldt niet voor persoonsvormen. Als je de verlengingsregel zou toepassen in de zin '*Pim verwent de hond.*', zou je *verwent* als *verwend* moeten schrijven en dat is natuurlijk niet goed.

Het is daarom voor de juiste spelling van persoonsvormen heel belangrijk dat de leerlingen het verschil weten tussen een persoonsvorm en een niet-persoonsvorm. Het vinden van de persoonsvorm is dan ook het eerste doel dat we aanleren.

Aan het einde van de vierde klas kunnen de leerlingen de persoonsvorm vinden. Ze moeten bijvoorbeeld weten dat in de zin '*Je verwent die hond.*' *verwent* de persoonsvorm is.

In klas 5 leren de leerlingen in klas 5 dat de verlengingsregel bij het spellen van de persoonsvorm niet toegepast mag worden en dat een /t/-klank op het eind van een persoonsvorm meestal ook een geschreven *t* is.

Een voorbeeld:

Je hoort een /t/ aan het eind van *betaalt* in de zin 'Wie betaalt de rekening?' Dan schrijf je ook een *t*, omdat *betaalt* hier een persoonsvorm is. Deze regel gaat natuurlijk niet op bij de zogenaamde *den*-werkwoorden, zoals *vinden*, *snijden* en *houden*.

In klas 5 leren de leerlingen eerst de voorlopige regel dat bij de persoonsvorm de gehoorde *t* meestal ook als *t* geschreven wordt. Hierbij leren ze 3 uitzonderingen: *had*, *stond* en *deed*.

Deze regels worden ondersteund door de Persoonsvormkaart.

We werken bij het vinden van de persoonsvorm vooral met de tijdproef, hoewel die soms niet opgaat. Toch kiezen we vaker voor de tijdproef, omdat de getalproef en vraagproef ingewikkelder zijn. Bij de getalproef moet je namelijk ook het onderwerp kunnen vinden en de vraagproef kun je niet toepassen in zinnen die beginnen met een vragend voornaamwoord.

Hoe vind je de persoonsvorm?

1 de tijdproef

Voorbeeld: *Kevin staat te wachten*.

- 1 Is dit een toen-zin of een nu-zin? (Een nu-zin.)
- 2 Kun je er een toen-zin van maken? (Ja, *Kevin stond te wachten*.)
- 3 Het woord dat verandert (*staat*, *stond*) is de persoonsvorm.

2 de getalproef

Voorbeeld: *Kevin staat te wachten*.

- 1 Gaat dit om één of meer? (Eén: *Kevin*)
- 2 Kun je er een meer-zin van maken? (Ja, *Kevin en Laura staan te wachten*.)
- 3 Het woord dat verandert (*staat*, *staan*) is de persoonsvorm.

3 de vraagproef

Voorbeeld: *Kevin staat te wachten*.

- 1 Kun je er een vraagzin van maken? (Ja, *Staat Kevin te wachten?*)
- 2 Het woord dat voorop komt (*staat*) is de persoonsvorm.

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 34 t/m 37

1

1 eeuw	4 kluwen	7 eeuwig	10 benieuwd
2 schreeuwen	5 leeuwen	8 sneeuwt	
3 kieuwen	6 nieuwe	9 duwen	

2

(bijvoorbeeld)

1 knoeit	4 strooien	7 zaaide	10 gooien
2 zwaaien	5 draait	8 koeien	
3 knoeien	6 bloeide	9 aaien	

3

eigen zinnen.

4

1 afscheid	4 tevoorschijn	7 bijenkast	10 keizer
2 mijnen	5 leiding	8 vijanden	
3 tegelijk	6 fijnste	9 omleiding	

5

1 twijfel
2 gordijnen
3 eigenwijs

6

					1	e	e	u	w	i	g							
2	u	i	t	z	w	a	a	i	e	n								
3	o	o	i	e	v	a	a	r										
			4		a	a	r	d	b	e	i	e	n	ij	s			
5					h	o	o	g	s	e	i	z	o	e	n			
							6		s	c	h	o	o	i	e	n		
								7	s	c	h	r	e	e	u	w	d	e
									8	r	ij	m	p	j	e	s		
9	i	n	d	u	w	e	n											
									10	b	l	o	e	i	e	n		
										11	w	o	e	s	t	ij	n	
																		12
											k	i	e	u	w	e	n	

7

1 gingen, 2 moesten, 3 was, 4 had, 5 kon, 6 gingen, 7 volgde, 8 waren, 9 kochten, 10 was

Diagnostische toets

- Spelling
 - het schrijven van meerlettergrepige woorden met **aai, ooi, oei, uw, eeuw, ieuw, ij** of **ei**.
- Stellen
 - het schrijven van een verhaal vanuit de Leeswijzervragen wie, wat, waar en wanneer
- Taalbeschouwing
 - het meervoud opschrijven van gegeven zelfstandige naamwoorden
- Leesbegrip
 - het vaststellen van een onderwerp, de deelonderwerpen en de hoofdgedachte van een weettekst
- Woordenschat
 - de woorden van de Wordclusters zowel passief als actief beheersen
 - de betekenisrelaties tussen de woorden van Wordclusters doorzien

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 82
- Toetsboek, Toetsblad 1 t/m 9

Vorbereiding

- Toetsbladen kopiëren en er een Toetsboekje van maken.

Start**5**

U zegt:

“Vandaag gaan we toetsen maken van de verschillende onderdelen die jullie gehad hebben tijdens dit thema. Als jullie het Toetsboekje hebben gekregen, mogen jullie niet met elkaar praten en ook niet op elkaars blaadje kijken. Als je klaar bent met de toets, moet je het werk nog eens goed nakijken en daarna mag je iets voor je zelf gaan doen, bijvoorbeeld een boek lezen.”

Kern – Instructie**35****Spelling**

U deelt de Toetsboekjes uit.

Iedereen pakt Toetsblad 1 voor zich. U geeft aan dat er vandaag eerst een zinnendictee is van tien zinnen en dat de rest van het dictee bestaat uit woorden.

U zegt:

“Ik lees de eerste zin. Jullie luisteren heel goed.”

Vervolgens geeft u een leerling de beurt om de zin na te zeggen.

Lesinhoud

- Spelling
 - het schrijven van meerlettergrepige woorden met **aai, ooi, oei, uw, eeuw, ieuw, ij** of **ei**
- Stellen
 - het schrijven van een verhaal vanuit de Leeswijzervragen wie, wat, wanneer en waar
- Taalbeschouwing
 - het meervoud opschrijven van gegeven zelfstandige naamwoorden
- Leesbegrip
 - het vaststellen van een onderwerp, de deelonderwerpen en de hoofdgedachte van een weettekst
 - een aantal doelen dat in voorgaande thema's tijdens de lessen Leesbegrip aan de orde is gekomen

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 1
 - herhaling, bladzijde 39 t/m 47
 - verdieping, bladzijde 48 t/m 52

Start**5**

U zegt:

“Wij gaan vandaag de onderdelen van de toets herhalen met een paar leerlingen. En een paar andere leerlingen gaan zelfstandig verdiepingsopdrachten maken.”

Kern – Instructie**35**

U bespreekt eerst de verdiepingsopdrachten met de leerlingen die de toets gehaald hebben. Vervolgens gaat u aan het werk met de uitvallers.

Doel Spelling: het correct schrijven van meerlettergrepige woorden met aai, ooi, oei, uw, eeuw, ieuw, ij of ei.

- Herhaling:

U schrijft de volgende zin op het bord:

Sam gooide de nieuwe bal met beide handen in de lucht.

U vraagt de leerlingen of ze de woorden herkennen waar ze mee geoefend hebben in de spellingslessen. (gooide, nieuwe en beide)

U onderstreept de woorddelen in de zin en laat een leerling (of meerdere leerlingen) de regels die daarbij horen verwoorden:

- Je hoort /aaj/, /ooj/, /oej/, maar je schrijft *aai*, *ooi*, *oei*.
- Je hoort /ei/, maar dan weet je nog niet hoe je het moet schrijven. Woorden met *ij* of *ei* moet je door inprenten aanleren.
- Bij *uw*, *eeuw*, *ieuw* geldt de regel dat: als er een *w* aan het einde van een woord of woorddeel staat, komt er altijd een *u* voor.

Vervolgens nemen ze bladzijde 39 en 40 van het Werkboek voor zich. U bespreekt de oefeningen 1 t/m 3. U maakt de eerste oefening gezamenlijk en van oefening 2 en 3 de eerste twee woorden/zinnen klassikaal. Daarna gaan de leerlingen zelfstandig aan slag.

Stellen

U schrijft op het bord:

- Wie?** : Lucinda en Nelleke
Wat? : Ze gaan paardrijden.
Waar? : in een pretpark
Wanneer? : tijdens een schoolreisje

U zegt dat de leerlingen een verhaal gaan schrijven over twee meisjes en u vraagt wie dat zijn. (Lucinda en Nelleke) De meisjes zijn met hun klas op schoolreis (U wijst **wanneer** op het bord) in een pretpark (U wijst **waar** op het bord) en ze willen graag gaan paardrijden (U wijst **wat** op het bord). Ze mogen samen op één paard, maar dan gebeurt er iets vervelends. U vraagt:

“Wat zou dat kunnen zijn?”

U laat een paar leerlingen reageren en u zegt:

“Als je straks goed naar de plaatjes kijkt bij opdracht 4 op bladzijde 41 van het Werkboek, kun je zien wat er gebeurt.”

U wijst achtereenvolgens **Wie?** **Wat?** **Waar?** en **Wanneer?** aan op het bord.

U zegt:

“Deze vragen moeten natuurlijk beantwoord worden in je verhaal, maar het hoeft niet per se in die volgorde. Je mag je verhaal bijvoorbeeld best beginnen met: ‘Het was heel druk in het pretpark.’ Dan heb je de waar-vraag eerst beantwoord.”

De leerlingen maken zelfstandig opdracht 4 en 5 op bladzijde 41 t/m 43 van het Werkboek. U biedt hulp waar nodig.

Taalbeschouwing

U schrijft de meervoudsuitgangen -en, -s en -eren op het bord. U vraagt aan de leerlingen:

“Wat bedoelen we met het enkelvoud van een zelfstandig naamwoord?” (dat er maar één van is)

“Wat bedoelen we met het meervoud van een zelfstandig naamwoord?” (dat er meer van zijn)

“Hoe kun je van zelfstandige naamwoorden in het enkelvoud woorden in het meervoud maken?” (door er -en, -s of -eren achter te zetten)

Vervolgens laat u van de volgende woorden het meervoud vaststellen en schrijft u deze meervoudsvormen in de goede rij:

park (parken)

molen (molens)

kind (kinderen)

sprookje (sprookjes)

lam (lammeren)

gebouw (gebouwen)

rondvaart (rondvaarten)

uitstapje (uitstapjes)

kalf (kalveren)

pad (paden/padden)

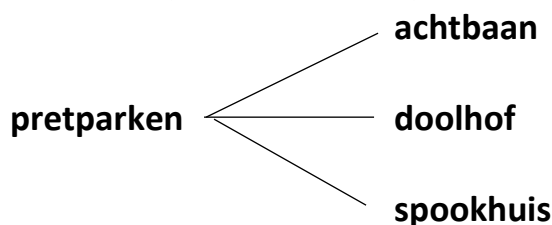
boomblad (boombladeren)

ticket (tickets)

U bespreekt opdracht 6 t/m 8.5 op bladzijde 44 t/m 47 van het Werkboek. Vervolgens maken de leerlingen de opdrachten zelfstandig. U geeft zonodig individuele hulp.

Leesbegrip

U schrijft het volgende schema op het bord:

U zegt”

“Dit is het schema van een weettekst.”

U stelt de volgende vragen:

- “Wat is het onderwerp van deze weettekst?” (pretparken)
- “Zou je dat ook als titel kunnen gebruiken?” (ja, de titel van een weettekst heeft ook altijd met het onderwerp te maken)
- “Hoeveel alinea’s heeft deze tekst?” (drie)
- “Hoe kun je dat in het schema zien?” (Uit elke alinea is het belangrijkste woord opgeschreven.)
- “Hoe noemen we het onderwerp van een alinea ook alweer?” (een deelonderwerp)

U herhaalt dit opnieuw als volgt:

“Het onderwerp van de hele tekst is dus pretparken. Het deelonderwerp van de eerste alinea is achtbaan, het deelonderwerp van de tweede alinea is doolhof en het deelonderwerp van de derde alinea is spookhuis.”

U vraagt:

“Wie kan een zin maken met alle woorden die in het schema staan?”

U laat een aantal leerlingen reageren en schrijft een goede zin op het bord, bijvoorbeeld:

In veel pretparken vind je een achtbaan, een doolhof en een spookhuis.

U zegt:

“Deze zin is de kortste samenvatting van de tekst. Dat noemen we de hoofgedachte. De hoofgedachte vertelt zo kort mogelijk wat er over het onderwerp van de tekst wordt verteld.”

De opdrachten op bladzijde 48 t/m 52 van het Werkboek zijn verdiepingsopdrachten.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U controleert en bespreekt de antwoorden.

Didactische tip:

U legt uit wat een kraam(pje) is in een pretpark zodat de leerlingen de les beter begrijpen.

Antwoorden**5**Werkboek 1, blz. 39 t/m 52

			4	5		8	
		3	t	k		7	p
		s	w	l	6	a	l
1	2	t	ij	e	g	l	e
z	e	ij	f	i	e	t	i
e	i	g	e	n	w	ij	s
i	t	e	l	e	e	d	t
	j	n		r	i		e
	e						r

Spelling
1

2

zwaaien	knoeien	toernooi
draaideur	ooievaar	loeien

3

1 huwelijk	3 kieuwen	5 waarschuw
2 schaduw	4 leeuwin	6 benieuwd

Stellen**4**

zelfbedacht verhaal

Taalbeschouwing**5**

-en	-s	-eren
vrienden	lachspiegels	kinderen
uitgangen	kaartjes	lammeren
geiten	tunnels	kalveren
konijnen	ezels	eieren

6

de oppasser	de chauffeur	het huisje	het touw
de achtbaan	het blad	de rolstoel	het kind

7

1 meervoud	2 enkelvoud	3 enkelvoud	4 meervoud
------------	-------------	-------------	------------

Leesbegrip**8.1**

b eten in het park

8.2

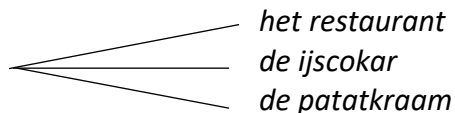
Het deelonderwerp van alinea 2 is: het restaurant

Het deelonderwerp van alinea 3 is: de ijscokar

Het deelonderwerp van alinea 4 is : de patatkraam

8.3

eten in een pretpark

8.4

a In een pretpark kun je wat eten in het restaurant, bij een ijscokar of bij een patatkraam.

8.5

bijvoorbeeld: eten in een pretpark.

VerdiepingSpelling**9**

1 strooien

4 verknoeien

7 ontdooien

10 handboeien

2 grasmaaier

5 papegaai

8 gloeilamp

3 roeipanen

6 vermoeid

9 lawaai

10

eigen zinnen

Leesbegrip**11.1**

entreprijzen

11.2

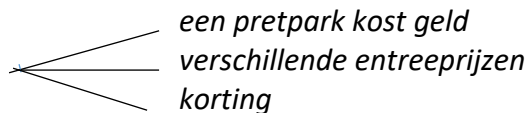
zelfbedachte titel, bijvoorbeeld: kaartjes in het pretpark.

11.3

3

11.4

entreprijzen

11.5

Zelfbedachte hoofdgedachte, bijvoorbeeld: Pretparken kosten geld, daarom moet je er een entreprijs betalen. De entreprijzen kunnen verschillen, soms krijg je korting.

11.6

a een prijsverhoging

12

bij elk woord de woordenboekomschrijving (1) en een zelfbedachte zin (2).

Lesinhoud

- De leerlingen herhalen en passen de themawoorden toe.
- De leerlingen bedenken klassenregels.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek, bladzijde 83
- Taalschrift

Vorbereiding

- youtube filmpje over spookkasteel: https://youtu.be/L2DewPB_Kqg
"Spookkasteel Onride Valkenier, Valkenburg The Netherlands"

Start**5**

U laat het filmpje over spookkasteel zien. Daarna vertelt u het volgende:

"Bij deze les zijn er verschillende opdrachten om alleen, met z'n tweeën of met een nog groter groepje te doen. Je mag alle opdrachten doen of er een paar uitkiezen."

Kern – Instructie**35**

U leest de tekst op bladzijde 83 van het Taalleesboek voor. Daarna geeft u leesbeurten. Vervolgens houdt u een gesprekje over spookhuizen. Laat de leerlingen hun ervaringen vertellen. Daarna bekijkt u samen met de leerlingen één voor één de opdrachten op bladzijde 83 en 84 van het Taalleesboek. Opdracht 1 en 3 spreken voor zichzelf. Teken voor opdracht 2 twee kolommen op het bord met:

leuk

-

niet leuk

De leerlingen noemen de 'leuke' en 'niet-leuke' attracties op en u schrijft deze in de juiste kolom.

Leg opdracht 4 uit aan de hand van het gegeven voorbeeld. Herinner de leerlingen aan 'lange woorden'. U laat de leerlingen zelf kiezen of ze opdracht 1 tot en met 4 alleen of samen met anderen maken. Daarna maken de leerlingen de opdrachten zelfstandig. Opdracht 5 is bedoeld voor een groepje. U kunt het spelletje ook gezamenlijk met de hele klas spelen.

Afsluiting**5**

U bespreekt de antwoorden van opdracht 4. U kunt een leerling de Woordkast van opdracht 2 laten invullen, enkele tekeningen bij opdracht 1 aan de klas laten zien of een verhaal van het 'droompretpark' van opdracht 3 laten voorlezen.

Didactische tip:

Eventueel gaat u na of de leerlingen alle woorden begrijpen. Mocht het niet zo zijn dan legt u de woorden uit.

Antwoorden

Taalleesboek 1, bladzijde 83

1

eigen woordkast

2

eigen tekening

3

eigen tekst

4

1 *spring* *touw* *brug*5 *dool* *hof* *dame*2 *trek* *dieren* *vriend*6 *zee* *water* *pokken*3 *karren* *vracht* *wagen*7 *honger* *dood* *lopend*4 *spook* *huis* *dier*8 *voor* *hoofd* *gedachte*

Bijlagen

- **Toetsbladen thema 1**
- **Controletoets thema 1**
- **Alfabetische woordenlijst thema 1**
- **Spellinghulp**

Toetsbladen

Controletoets

Alfabetische woordenlijst thema 1

Woordenlijst Thema 1

1. achtbaan, de
2. advertentie, de
3. attractie, de
4. doodlopende weg, de
5. doolhof, de
6. dubbele betekenis, de
7. dubbele betekenis van zeven, de
8. excursie, de
9. folder, de
10. giechelen
11. glimlachen
12. grijnzen
13. grinniken
14. klimtoren, de
15. kudde, de
16. lachen
17. lachen, gieren, brullen
18. lastdier, het
19. reclame, de
20. reuzenrad, het
21. rijdier, het
22. roedel, de
23. souvenir, het
24. tam
25. tarief, het
26. trap, de
27. trekdier, het
28. vee, het
29. verdwalen
30. vracht, de
31. wild
32. wildwaterbaan, de

Spellinghulp

Woordenlijst**Woorden met /k/ = c**

accent	collecte	contant	inspectrice
accu	collega	contributie	locomotief
acteur	combinatie	controle	macaroni
actie	commandant	couplet	microfoon
actief	commentaar	creatief	postcode
actrice	commissaris	cursus	project
advocaat	commissie	dialect	reclame
alcohol	competitie	dictee	seconde
bioscoop	compleet	direct	speculaas
cactus	compliment	directeur	succes
caravan	componist	directie	tractor
cavia	compost	directrice	truc
chocolade	computer	disco	verticaal
circus	concert	discotheek	viaduct
clown	concurrent	discussie	record
club	conducteur	effect	risico
cola	conductrice	excursie	
		ijsco	
		inspecteur	

Woorden met /s/ = c

accent	cijfer	feliciteren	procent
actrice	circus	lucifer	proces
ambulance	cirkel	medicijn	provincie
cel	citroen	narcis	recept
cent	concert	ocean	speciaal
centimeter	december	officier	succes
centraal	elektriciteit	precies	
centrum			

Woordenlijst**Woorden met /zj/ = g**

asperge	etalage	horloge	passagier
bagage	garage	logé	slijtage
energie	giraf	logeren	spionage
etage	giraffe	manege	vitrage

Woorden met /sj/ = ch

capuchon	China	chocolade	machinist
champignon	Chinees	douche	marcheren
chauffeur	chip	douchen	parachute
chef	chips	lunch	rechercheur
chimpansee	chirurg	machine	

Woorden met /g/ = ch

ach	glimlachen	juichen	och
belachelijk	goochelaar	kachel	pech
chaos	goochelen	kuchen	pochen
chemisch	joch	lachen	techniek
echo	jochie	lichaam	toch
giechelen		noch	zich

Woorden met /ie/ = i

abrikoos	directie	kampioen	organisatie
Afrika	directrice	kantine	pagina
alinea	dirigent	kapitein	piano
Amerika	dominee	kievit	piloot
artikel	elektriciteit	kilo	piste
aspirine	etiket	klarinet	pistool
bami	fabrikant	klimaat	podium
benzine	familie	kritiek	politie
bibliotheek	februari	lampion	positie
bikini	feliciteren	lawine	positief
biologie	figuur	limonade	president
cavia	file	liniaal	prima
centimeter	finale	liter	privé
China	frituren	lucifer	radio
Chinees	giraf	macaroni	repetitie
chirurg	giraffe	machine	riool

Thema 1

Naar het pretpark

Woordenlijst

citroen	giro	machinist	rivier
combinatie	gitaar	margarine	serieus
comité	halvarine	materiaal	sigaar
competitie	horizon	medicijn	sigaret
compliment	idee	miauwen	sinaasappel
confetti	idioot	microfoon	sirene
contributie	imiteren	minimum	situatie
dia	indiaan	minister	ski
dialect	ingenieur	minuut	souvenir
diamant	intelligent	muzikant	spinazie
dieet	januari	nasi	spionage
diploma	juli	niveau	stadion
direct	juni	officier	studio
directeur	justitie	olifant	taxi
			televisie
			titel
			tosti
			viool
			visite

Woorden met y

baby	hockey	playback	systeem
dynamo	hyena	pony	type
Egypte	hygiëne	pyjama	type
gameboy	hypnose	sorry	typisch
gymnastiek	jury	symbool	volleybal
gymzaal	mayonaise	sympathiek	yochurt
hobby	mysterie	synoniem	

Woordenlijst**Woorden met ei**

aanreiken	eiland	leiden	scheidsrechter
aardbei	eind	leiding	sein
activiteit	eindelijk	marsepein	seizoen
afscheid	eisen	mei	specialiteit
allebei	elektriciteit	meid	steiger
allerlei	feit	meisje	steil
arbeider	fontein	omleiden	terrein
bedreigen	geheim	overeind	trein
begeleiden	geit	paleis	uitbreiden
beide	gewei	peil	vallei
bereid	hei	peinzen	veilig
bereiken	heide	plein	verscheidene
breien	heilig	pleister	verspreiden
dreigen	heimwee	porselein	voorbereiden
dweil	hoeveelheid	prei	vrijheid
ei	inleiding	refrein	wei
eigen	kapitein	reiger	weide
eigenaar	karwei	reis	weigeren
eigenlijk	keihard	reizen	weinig
eigenschap	keizer	reiziger	zei
eigenwijs	klei	Romein	zeil
eik	klein	scheiden	

Woorden met ij

aardrijkskunde	begrijpen	bijbel	blijken
altijd	belangrijk	bijl	blijven
andijvie	beschrijven	bijna	boerderij
azijn	bevrijden	bijten	brij
bakkerij	bevrijding	bijvoorbeeld	cijfer
batterij	bewijs	bladzijde	dijk
bedrijf	bij	blij	dikwijls
dozijn	lijden	rijk	uitwijken
drijven	lijf	rijm	verdwijnen
drukkerij	lijken	rijp	vergelijken
eigenwijs	lijm	rijst	verschijnen
fijn	lijn	schijf	verwijten
Frankrijk	lijst	schijnen	vijand
gelijk	lijster	schilderij	vijf

Woordenlijst

glijden	maaltijd	schrijven	vijver
gordijn	maatschappij	slijpen	vlakbij
grijnzen	medelijden	slijtage	vrij
grijpen	medicijn	slijten	vrijdag
grijs	mij	slijterij	vrijheid
hij	mijn	smijten	waarschijnlijk
hijgen	nijdig	snijden	wedstrijd
hijsen	nijlpaard	spijker	wij
ijs	nijptang	spijt	wijd
ijsco	onbeschrijfelijk	stijf	wijfje
ijverig	onderwijs	stijgen	wijk
ijzel	ontbijt	stijl	wijn
ijzer	opzij	strijd	wijs
jij	padvinderij	strijkijzer	wijzen
kijken	Parijs	tamboerijn	wijzer
knijpen	partij	tapijt	woestijn
konijn	pijl	tegelijk	wrijven
kozijn	pijn	terwijl	zij
krijgen	pijp	tevoorschijn	zijde
krijzen	praktijk	tijd	zijn
krijt	prijs	tijdens	zwijgen
kwijt	ravijn	tijger	
leeftijd	rij	Turkije	
lekkernij	rijden	twijfelen	

Woorden eindigend op ice

actrice	conductrice	directrice	inspectrice
---------	-------------	------------	-------------

Woorden met x

box	exemplaar	expres	saxofoon
claxon	explosie	extra	taxi
examen		luxe	
excursie			

Woordenlijst**Woorden met th**

apotheek	marathon	thema
bibliotheek	methode	thuis
discotheek	theater	videotheek
enthousiast	thee	

Woorden met q

aquarium	quiz
----------	------

Woorden met /p/ = b

abnormaal	club	krab	web
absoluut	eb	slab	website
ambtenaar	heb	slib	

Woorden die met wr beginnen

wraak	wrat	wrijven	wroeten
wrak	wreed	wringen	

Leenwoorden uit het Engels

barbecueën	drugs	lunch	skaten
bungalow	e-mail	mailen	skeeleren
cake	flat	make-up	soundmix
camping	gameboy	musical	sticker
caravan	gamen	paperclip	surfen
chatbox	goal	plastic	tackelen
chatten	hockey	playback	tank
chip	interview	race	team
chips	jack	rails	trainen
coachen	joggen	shampoo	tram
computer	jury	shop	T-shirt
crossen	keeper	shoppen	video
cup	ketchup	show	volleyball
downloaden	laptop	skateboarden	weekend

Woordenlijst**Leenwoorden uit het Frans**

auteur	chauffeur	etui	niveau
biscuit	circuit	mayonaise	paraplu
blouse	conciërge	medaille	portemonnee
bureau	douche	milieu	punaise
cadeau			toilet

Woorden met é, è of ê

blèren	coupé	hé	oké
café	crème	hè	privé
comité	crêpepapier	logé	volière

Woorden eindigend op een niet- of moeilijk verlengbare d

altijd	gereed	iemand	zand
bloed	geweld	moed	
geduld	grind	niemand	
geld	grond	verstand	

Woorden met au

applaus	chauffeur	klauw	pauzeren
au	dauw	lauw	rauw
augurk	flauw	miauwen	restaurant
augustus	gauw	nauw	sauna
auteur	grauw	nauwelijks	saus
auto	kabeljauw	nauwkeurig	snuwen
autoritair	kauwen	paus	wenkbrauw
benauwd	kauwgom	pauw	
blauw	klauteren	pauze	

Woorden met /oe/ = ou

blouse	douche	journalist	souvenir
coupe	douchen	retour	tournee
couplet	enthousiast	route	
douane	journaal	routine	

Woordenlijst**Woorden op air**

autoritair	militair	ordinair	populair
meubilair	miljonair		

Woorden met een niet-geschreven /w/

duel	egoïst	januari	ruïne
duet	eventueel	kanoën	situatie
duo	februari	oase	

Woorden met een niet-geschreven /j/

alinea	jubileum	piano	spion
biologie	kampioen	podium	spionage
bioloog	kiosk	priemel	stadion
bioscoop	krioelen	radio	studio
creatief	lampion	reactie	theater
duo	liniaal	reageren	theorie
financieel	materiaal	riool	via
hyena	miauwen	serieus	viaduct
hygiëne	museum	speciaal	videotheek
idiot	pensioen	specialist	violist
indiaan	periode	specialiteit	viool
ingenieur			

Bijzondere inprentwoorden

afschuwelijk	burgemeester	onnozel	vanmiddag
afval	datum	ontdekken	vanmorgen
applaus	kostbaar	postzegel	verrassing
beantwoorden	onmiddellijk	sieraad	
bijzonder	onmogelijk	stiekem	

Woorden met f

afschuwelijk	gefeliciteerd	oefenen	tafel
afval	grafiek	onbeschrijfelijk	telefoon
alfabet	informatie	perfect	twijfelen
begravenis	koffie	plafond	uniform
fotograferen	luifel	professor	wafel

Woordenlijst

Woorden met s

asiel	resultaat	ruisen	vreselijk
bliksem	ritselen		

Woorden met z

aarzelen	gymzaal	ontzettend	roze
azijn	horizon	oorzaak	stofzuiger
bazaar	jazeker	opzetten	suizen
bijzonder	kozijn	opzoeken	verzamelen
bizar	langzaam	peinzen	zichzelf
duizelig	mezelf	plezier	(tot) ziens
duizend	muziek	postzegel	
gezond	muzikant	puzzel	
grijzen	onnozel	reiziger	

Regels om te onthouden

1 Woorden met d of t

- Als de eindklank van een woord (als het een persoonsvorm is) een /t/ is, maak je het woord langer. Als je een /d/ hoort, is de eindletter van het woord ook een *d*.

hond – honden

let op: Bij persoonsvormen mag de verlengingsregel niet toegepast worden. Hier gelden de persoonsvormregels.

2 cht

- Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je *cht*, behalve bij *ligt*, *legt*, en *gelegd*, *zegt* en *gezegd*, *vlagt* en *gevlagd*.

lacht

Regels om te onthouden

3 sch

- Als je aan het begin van een woord /sg/ hoort, schrijf je altijd *sch*.
school

4 g(t) of ch(t)

- Als je na een lange klank of na een tweetekenklank een /g/ hoort, schrijf je een *g*, behalve bij juichen, giechelen, goochem en goochelen.
plaagt – zwoegt

5 ng of nk

- Als je na een /ng/-klank een /k/-klank hoort (/ngk/), schrijf je *nk*.
bedenken

6 open of gesloten lettergreep

- Hoor je aan het einde van een klankgroep een lange klank, dan schrijf je hem met één klinker (ver-enkelingsregel)
molen

- Hoor je aan het einde van een klankgroep een korte klank, dan schrijf je een dubbele medeklinker (verdubbelingsregel).
kikker

Regels om te onthouden

7 f wordt ff of v en s wordt ss of z

- Meervouden of verlengingen van woorden eindigend op *f* of *s* schrijf je wanneer de verdubbelingsregel geldt bijna altijd met *ff* of *ss*.
straf – straffen, huismus – huismussen

- Meervouden of verlengingen van woorden eindigend op *f* of *s* schrijf je wanneer de ver-enkelingsregel geldt bijna altijd met *v* of *z*.
stokdoof – stokdove, kaas – kazen

8 /u/-klank

- Als je een /u/ hoort op een lage stemtrap, dan schrijf je een *e* en als je een /u/ hoort op een hoge stemtrap schrijf je een *u*.
vroeger – geluk

9 ij en lijk

- Als je /luk/ hoort aan het einde van een woord, dan schrijf je *lijk*, maar niet bij geluk.
makkelijk

- Als je /ug/ hoort aan het einde van een woord, dan schrijf je *ig*, maar niet bij terug.
aardig

Regels om te onthouden

10 eer, oor en eur

- Je hoort /ir/, /or/ of /ur/, maar je schrijft *eer*, *oor* of *eur*.
speer – *koor* – *deur*

11 aai, ooi en oei

- Je hoort /aaj/, /ooj/ en /oej/, maar je schrijft *aai*, *ooi* en *oei*.
zwaaien – *mooi* – *bloei*

12 uw, ieuw, eeuw, auw, ouw

- Als er aan het einde van een woord of woorddeel een *w* staat, komt er altijd een *u* voor.
ruw – *nieuw* – *leeuw* – *pauw* – *bouwen*

13 tie

- Hoor je aan het einde van een woord /tsie/, dan schrijf je *tie*.
politie
- Hoor je aan het einde van een woord /sie/ en daarvoor een medeklinker, dan schrijf je *tie*.
actie

14 heid

- Hoor je /heit/ aan het einde van een woord of woorddeel, dan schrijf je altijd *heid*.
gladheid

15 tijd of teit

- Hoor je */teit/* aan het einde van een woord of woorddeel, dan schrijf je *tijd* als het woord met de kloktijd te maken heeft. Als dat niet zo is, schrijf je *teit*.
lentetijd – kwaliteit
-
-

16 isch of ische

- Hoor je */ies/* aan het einde van een woord of woorddeel, dat bij verlenging */iesu/* wordt, dan schrijf je *isch* of *ische*. Behalve bij Fries – Friese. En bij woorden zoals *vies – vieze* en *precies – precieze*, omdat je een */z/* hoort in plaats van een */s/*.
praktisch
-
-

17 afbreken

- Samengestelde woorden worden afgebroken tussen de twee (samenstellende) woorden.
ijs – vrij
-
- We breken af tussen twee lettergrepen. De lettergreepgrens hoor je als je het woord in klankgroepen uitspreekt.
spre – ken
-
- Als op een lettergreepgrens twee medeklinkers staan, moet het woord tussen die twee medeklinkers worden afgebroken. (Let op: Als de verdubbelingsregel van toepassing is, wordt het woord tussen de dubbele medeklinker afgebroken.)
wer – ken, straf – fen
-

Regels om te onthouden

- Bij de combinatie *ng* en *nk* wordt afgebroken tussen de *n* en de *g* of de *n* en de *k*.

zin – gen, zin – ken

- Bij de lettergrepen *aai*, *ooi* en *oei* wordt afgebroken na de *i*.

aai – en, roei – en, gooi – en

- Bij de lettergrepen *uw*, *ouw*, *auw*, *ieuw* en *eeuw* wordt afgebroken tussen de *u* en de *w*.

ru – we, trou – wen, kau – wen, nieu – we, eeu – wig

- Woorden met een achtervoegsel worden afgebroken op de grens van het grondwoord en het achtervoegsel.

tent – je

18 tussen –n

In een samenstelling schrijf je een tussen-*n* als:

- het eerste deel van de samenstelling een meervoud op *–en* is:

boekenkast

- het eerste deel van de samenstelling al op *–en* eindigt

keukentrap

Regels om te onthouden

je schrijft geen tussen-*n* als:

- het eerste deel van de samenstelling geen meervoud heeft;
tarwebrood
-

- je bij de meervoudsvorm van het eerste deel kunt kiezen tussen een meervoud op *n* en een meervoud op *s*;
groentesoep
-

- het eerste deel van de samenstelling geen zelfstandig naamwoord is;
rodekool – spinnewiel
-

- het eerste deel van de samenstelling een versterkende betekenis heeft
apetrots
-

- het eerste deel van de samenstelling naar een persoon of zaak verwijst die in de gegeven context uniek is.
zonnestraal – Koninginnedag
-

19 tussen-s

In een samenstelling schrijf je een tussen-*s* als:

- het eerste deel niet op een *s* eindigt en het tweede deel er niet mee begint, maar je wel een /*s*/ hoort.
bakkerswinkel
-
-

Let op bij:

- samenstellingen waarbij het eerste deel op een *s* eindigt en het tweede deel ermee begint;
huisspin
-

Regels om te onthouden

- samenstellingen waarbij het eerste deel niet op een s eindigt maar het tweede deel er wel mee begint. Hierbij wordt wel de tussen-s geschreven, omdat die ook geschreven wordt in andere samenstellingen met het eerste deel.

dorpsstraat – dorpsplein – dorpsraad

20 koppelteken

Je gebruikt een koppelteken bij:

- samenstellingen die je verkeerd kunt uitspreken omdat er twee klinkers naast elkaar komen te staan;

na-apen

- aardrijkskundige namen;

Noord-Brabant

- samenstellingen met losse letters of cijfers;

cd-hoesje, 12-jarige

- samenstellingen met een voorvoegsel zoals ex, privé, oud.

ex-man, oud-minister

Let op: telwoorden krijgen geen koppelteken

tweëntwintig

Regels om te onthouden

21 Hoofdletters

Hoofdletters worden geschreven:

- aan het begin van elke zjn;
De zon schijnt het hele jaar door.
- in de indirecte rede;
Lieke schreeuwt: 'Ik kom toch niet!'
- bij eigen namen;
Jean Maduro, Wendy de Cuba, mevrouw De Cuba
- bij aardrijkskundige namen;
Aruba, Nederland, Australië
- bij namen van feestdagen, talen en dialecten;
Kerstmis, Papiamentu, Limburgs
- bij namen van verenigingen, instellingen, winkels en bedrijven;
het Rode Kruis, Wema
- bij namen van merken, kranten, boeken en tijdschriften;
Coca-Cola, Amigoe
- bij namen van straten, pleinen, kerken, gebouwen, en dergelijke.
Kerkstraat

22 woordtekens

Een trema gebruik je:

- wanneer twee of meer klinkers achter elkaar worden geschreven en dit tot een foute uitspraak kan leiden. Het trema komt dan op de beginletter van de nieuwe lettergreep.
knieën, ruïne, zeeën
-
-

Let op:

- samenstellingen krijgen geen trema. Een uitzondering hierop vormen de telwoorden.
na-apen, zee-egel, tweeëntwintig

Regels om te onthouden

Een apostrof gebruik je:

- wanneer een *s* wordt toegevoegd aan woorden die eindigen op één van de enkele klinker *a, i o, u* of *y*.
video's, baby's, ski's, Angela's kamer
-
-

23 de persoonsvormregels

- Als je aan het einde van een persoonsvorm een */t/* klank hoort, dan schrijf je ook een *t*, behalve bij *had, deed, stond* en *den*-werkwoorden.
Twan speelt met Yasmin
- De verledentijdsvormen van *ten*- en *den*-werkwoorden schrijf je wanneer er geen sprake is van klankverandering, met *tt* of *dd*.
Het huis brandde helemaal af.
Floor stootte haar knie tegen de tafel.
- De verleden tijd enkelvoud van *den*-werkwoorden waarbij sprake is van klankverandering, eindigt altijd op *-d*.
Lieke hield de winkelwagen vast.
- De tegenwoordige tijd enkelvoud van *den*-werkwoorden eindigt op *-d* als:
 - er ik in de zin staat;
Ik laad de winkelwagen vol.
 - er sprake is van een achtergeplaatst je of jij;
Laad jij de winkelwagen vol?
 - er sprake is van gebiedende wijs
Laad de winkelwagen vol.

In alle andere gevallen eindigt de tegenwoordige tijd enkelvoud van *den*-werkwoorden op *dt*.

Moeder laadt de winkelwagen vol.

24 Engelse werkwoorden die in de Nederlandse taal worden gebruikt

- Voor Engelse werkwoorden gelden dezelfde persoonsvormregels als voor Nederlandse werkwoorden.
skateboarden – ik skateboard, jij skateboardt, ik skateboardde, ik heb gskateboard
Let op bij werkwoorden waarbij de ik-vorm op *e* eindigt.
gamen – ik game, jij gamet, ik gamede, ik heb gegamed

Regels om te onthouden

25 meervouden

- Eindigt een woord op een lange klank die we met één letterteken schrijven, dan krijgt het woord in het meervoud 's.
agenda's, risico's, baby's
-
-

- Eindigt een woord op *ee, é, e (/u/)* of een tweetekensklank, dan komt de *s* er in het meervoud aan vast.
dominees, tralies, bureaus, logés, tantes
-
-

- Als de laatste lettergreep van een woord dat eindigt op *(er)ik, es (/us/)* of *it* weinig klemtoon heeft, dan wordt de laatste letter in het meervoud niet verdubbeld.
viezeriken – luiwammesen
-
-

26 verkleinvormen

- Als een woord eindigt op een lange klank (geschreven als *a, é, ee, o, u, i*), dan wordt het verkleinwoord met een dubbele klinker geschreven.
mama – mamaatje, stro – strootje
-
-

Let op:

- De *é* wordt in het verkleinwoord *ee* zonder accentteken, en de *i* (uitgesproken als */ie/*) aan het eind van een woord wordt in het verkleinwoord *ie*.
- Woorden die op *ng* eindigen krijgen in de meeste gevallen *-nkje* op het eind, maar er zijn ook uitzonderingen op *-ngetje*. Het is goed te horen of verkleinwoorden op *-nkje* of *-ngetje* eindigen.
ketting – kettinkje, kring – kringetje

Persoonsvorm-kaart

Spelling Groep 7

Taal leesland

